

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

MAANDOVERZICHT

No. 12-1957

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 12 dec. '57

(Tijdvak 1-12-'57 - 31-12-'57)

I N H O U D

I. <u>Communisme internationaal.</u>	blz. 1 - 11
De Moskouse conferenties van november '57; de rol van China en Polen; de partijlijn.	1 - 8
Communistische commentaren.	2 - 8
Politiek omzigtiger optredend Joegoslavië.	4
De eenheid in de "socialistische" wereld sterk naar de voorgrond geschoven.	6
Het vraagstuk van de Duitse hereniging; speciale taak van de communistische partijen in de landen aan Duitsland grenzend.	8
II. <u>Activiteiten van de CPN en haar hulporganisaties.</u>	11 - 40
De doorwerking van het conflict in het partij- bestuur der CPN	12 - 18
Reorganisatie van de partij	18 - 20
Ledental CPN in 1957 sterk teruggelopen	20
Vele reizen van partijbestuurders naar het Oosten	21 - 23
Reacties op de Indonesische kwestie	23 - 24
De "mantels" in 1957; toegespitste aandacht voor Azië	25 - 26
De "Spoetnik"-successen en de toegenomen propaganda- kansen op lange termijn van de communisten	29
De EVC in 1957, jaar van vruchteloos pogen.	32 - 36
Laagterecord voor stakingen.	39
Grote reis-activiteit van EVC-bestuurders	37 - 39
III. <u>Overige groeperingen.</u>	40 - 47
Socialistische Unie opgeheven, Pacifistisch Socialistische Partij opgericht	40
Vijf jaar Derde Weg-beweging.	42 - 43
De neo-nazistische activiteit	43 - 45
De "illegale" RCP en de relaties met de 4e Inter- nationale	45 - 47

De anti-Nederlandse campagne en de Indonesische
reacties in Nederland. . . . . 48 - 49

Stakingen. . . . . . - Bijlage I.

Agenda. . . . . . - Bijlage II.

Chronologische opsomming van enkele fasen
in het conflict CPN-EVC en in het partij-
bestuur van de CPN. . . . . . - Bijlage III.

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL.

De partijlijn in 1957.

Ruim twintig jaren zou men in de geschiedenis van het communisme moeten teruggaan om te stuiten op een internationale ontmoeting van de omvang der jongste november-conferenties in Moskou. De Derde Communistische Internationale - de Comintern - hield in 1935 haar zevende, tevens laatste congres. De Sowjet-Unie was destijds "het enige socialistische land ter wereld", in welke situatie eerst na de tweede wereldoorlog ingrijpende verandering is gekomen. De communistische partijgangers spreken nu over "het socialisme als wereldsysteem".

Vóór 1940 waren er 43 communistische partijen met 4 tot bijna 4½ miljoen leden. Heden ten dage treden in 75 landen communistische partijen actief op. Zij hebben ruim 33 miljoen aangesloten leden. De Poolse leider Gomulka releveerde onlangs, dat van deze partijen nog 34 illegaal zijn.

Zoals bekend hebben de Moskouse beraadslagingen van 14 tot 19 november jl. geleid tot het opstellen en publiceren van een Verklaring namens twaalf "regerende" communistische partijen en van een Vredesmanifest, ondertekend namens 64 delegaties van de 68, die in de hoofdstad van het Sowjetrijk bijeen waren. Beide documenten bieden een bruikbaar richtsnoer bij het nader beschouwen van de huidige tactiek van het internationale communisme.

Sedert het afsluiten van M.O. no. 11 - '57, waarin Verklaring en Manifest werden besproken, zijn talrijke gegevens verkregen, die de moeite van een nadere uiteenzetting lonen. Mogelijk kunnen de algemene facetten van het communisme, zoals het zich heeft ontwikkeld na Stalin's verdwijnen van het wereldtoneel, hierdoor wat scherper worden belicht.

De leidende rol van de CPSU.

De verklaring van de twaalf aan het bewind zijnde communistische en arbeiderspartijen steunt op een gezamenlijk, door de CPSU en de CP-China gemaakte ontwerp-resolutie.

De desbetreffende gedachtenwisseling ging van 14 tot 16 november in hoofdzaak over:

1. de leidende rol van de CPSU;
2. de zogenaamde nationale kenmerken der communistische partijen in verschillende landen;
3. de problemen van het revisionisme en het dogmatisme;
4. de toekomstige samenwerking van de communistische partijen.

Ad.1. Het opnieuw proclameren van de leidende rol van Moskou heeft Joegoslavië doen afzien van deelneming aan het overleg.

Op voorstel van Mao Tse-toeng werd de leidende rol van de CPSU erkend, waarmede Ho Chi-minh (Vietnam), Enver Hodzja (Albanië), Hendrych (Tsjechoslowakije), Zhivkow (Bulgarije), Daschin Damba (Mongolië), Stoica (Roemenië), Kim Ir Sen (Korea) en Walter Ulbricht (DDR) van ganser harte zouden hebben ingestemd, blijkens het rapport van Friedrich Ebert (SED) over de Moskouse conferenties. Opvallend is dat bij deze opsomming de namen der Poolse en Hongaarse delegatieleiders ontbreken.

De hierboven vermelde opvatting druist in tegen het bekende door maarschalk Tito na de conferentie opnieuw beleden principe van de gelijkwaardigheid der communistische partijen.

Het toekennen van de eerste plaats in het socialistische kamp aan de CPSU en daaruit voortvloeiend van de Sowjet-Unie, kan echter niet zonder meer worden uitgelegd als een herstel van de stalinistische machtsverhoudingen.

Niemand minder dan de Chinese communistenleider Mao Tse-toeng heeft daarop tijdens de conferentie duidelijk de aandacht gevestigd. In zijn uitvoerige rede heeft Mao verklaard, dat de CP-China zich "niet waardig" acht de leidersrol te vervullen. In één adem heeft hij daaraan echter toegevoegd, dat de CPSU thans meer als leider aanvaardbaar is, aangezien zij sinds de dood van Stalin de nodige consequenties heeft getrokken uit de in het verleden door haar gemaakte fouten.

Deze motivering heeft het delegaties als bijvoorbeeld die van Polen waarschijnlijk wat gemakkelijker gemaakt de Verklaring der twaalf partijen toch mede te ondertekenen.

Ad.2. De nationale partijen mogen in zeker opzicht hun eigen weg gaan mits zij de noodzaak van eenheid laten prevaleren boven hun nationale karaktertrekken.

In de Verklaring der twaalf partijen is dan ook deswege herhaaldelijk gehamerd op de noodzaak van het handhaven der "socialistische eenheid", met inachtneming van de beginselen van het proletarisch internationalisme.

Ad.3. De kwesties van revisionisme en dogmatisme raken resp. de gevaren van een te ver doorgevoerde destalinisatie en die van een eventuele terugkeer naar de methodiek van het stalinisme.

De problemen houden ten nauwste verband met de in de loop van 1956 en 1957 ter hand genomen nadere uitwerkingen van "de historische besluiten" van het XXste CPSU-congres van februari '56 en de daarop aansluitende "geheime" Chroestsjow-rede.

Zoals de praktijk uitwees leidden de aanvankelijke reacties tot vernieuwingen en hervormingen, die tegen het einde van 1956 een algemene gezagscrisis van het internationale communisme veroorzaakten.

De onbloedige, doch zeer ingrijpende oktobergebeurtenissen van dat jaar in Polen en de in bloed gesmoorde volksopstand der Hongaren leidden tot verstrakking van de generale partijlijn van het communisme.

Als gevolg daarvan keerden de communistische machthebbers zich ook in de loop van 1957 in toenemende mate tegen het revisionisme. In de Verklaring der twaalf partijen wordt dit als hoofdgevaar aangewezen. Een zeker tegenwicht vormt de passage waarin vermeld is, dat ook verder strijd tegen dogmatisme en sectarisme zal worden gevoerd. Daarbij wordt vastgesteld, dat iedere communistische partij beslist welk gevaar in een bepaalde periode het belangrijkste is. Deze passage heeft vermoedelijk genoegdoening gegeven aan leiders als Gomulka.

De vorengenoemde gezagscrisis, een bedreiging van het machtsmonopolie der communistische partij, had zich in wezen reeds vóór het XXste CPSU-congres geopenbaard. De er uit voortgesproten destalinisatie werd in feite mede bevorderd door de in 1955 en 1956 toegenomen verschijnselen van politieke en culturele "dooi". Eerst na de ommezwaai in Polen en de gebeurtenissen van november 1956

in Hongarije ontplooidde zich in het Sowjetblok een openlijke tegenactie.

Dientengevolge is sindsdien de agitatie van partijwege tegen de "revisionisten", als handlangers van de "nationaal-bourgeoisie" en van de "imperialisten" fel aangewakkerd. Het resultaat van de jongste beraadslagingen in Moskou past geheel in deze campagne, die nog onverminderd hevig voortduurt.

Moskou en Peking, maar ook de kleinere centra van communistische macht in de wereld, vonden een nieuwe vorm van solidariteit toen het er om ging de communistische partij als voorhoede veilig te stellen.

Onder de huidige omstandigheden zijn de voorstanders van een beperkte liberalisatie niet ontkomen aan de toegenomen druk. Gomulka in Polen zag zich bijvoorbeeld genoodzaakt een definitief halt toe te roepen aan het optreden van de jongeren, die o.a. in het nu verboden studentenblad "Po Prostu" talrijke revolutionaire vernieuwings-ideeën verbonden met een scherpe kritiek, die de positie van de partij tot in de kern aantastte. Ook maarschalk Tito gaf na de revolutie in Hongarije blijk van een zekere beduchtheid, ten gevolge waarvan o.m. de repercussies tegen figuren als Djilas en Dedijer zich verscherpten.

In tegenstelling met het najaar van 1956, toen maarschalk Tito in zijn befaamde rede van 11 november te Pula fel van leer trok tegen de zijns inziens ontoelaatbare inmenging en discriminatie van de kant der Sowjet-leiders, geeft de Joegoslavische partij- en staatsleider thans blijk van grote politieke bedachtzaamheid. Een dergelijk voorzichtig manoeuvreren is eveneens waar te nemen bij de Poolse partijleider Gomulka, in het bijzonder in zijn op 28 november te Warschau voor partij-activisten gehouden grote rede over de jongste in Moskou genomen beslissingen. Het ware echter voorbarig hieruit een algemene conclusie te trekken ten aanzien van het tegenwoordige beleid der communistische machthebbers.

De diepgaande controversen tussen de dogmatici (stalinisten) en de groepen, die een gematigd beleid van het communisme voorstaan, zijn geenszins opgeheven. Anders dan aan de vooravond van het XXste CPSU-congres zien communistische kopstukken er echter thans kennelijk geen heil in de tegenstellingen van ideologische en praktisch-politieke aard tegenover de niet-communistische wereld en de eigen

aanhangers zo nadrukkelijk als destijds te accentueren.

Onmiskenbaar zijn het de interne machtsverhoudingen geweest, die het mogelijk hebben gemaakt, dat meer dogmatische figuren als de Sowjet-partijfunctionaris M.A. Soeslow zich thans in het internationale overleg der communistische leiders wederom openlijk kunnen laten gelden.

Ad.4. Ongepreciseerd bleef de wijze van organisatie van de in het algemeen voor de toekomst nuttig geachte conferenties van bilateraal en multilateraal karakter, dus de besprekingen tussen twee of meerdere communistische partijen.

Enige opheldering terzake verschaffen de later voor het eigen partij kader geleverde commentaren van rapporteurs zoals de Oost-Duitser Friedrich Ebert, de Tsjech Hendrych, de Pool Gomulka en de Joegoslaaf Rankowitsj.

In een rede op 28-11-57 te Warschau besteedde Gomulka speciale aandacht aan de nieuwe vormen van praktisch overleg tussen de partijen. De bilaterale bijeenkomsten voldoen z.i. niet volledig aan de behoeften van alle partijen en aan die van de internationale communistische beweging. Volgens Gomulka was besloten dat het nuttig zou zijn conferenties bijeen te roepen van vertegenwoordigers van verschillende communistische en arbeiderspartijen op een ruimere schaal, afhankelijk van de zich voordoende behoeften. De centrale comité's der partijen beslissen of zij de opzet aanvaarden van het onderhouden van wederzijdse betrekkingen in de vorm van algemene conferenties van een groot aantal of zelfs van alle communistische en arbeiderspartijen.

Volgens Gomulka behoren de zaken, die besproken worden, vooraf concreet en duidelijk ter kennisneming van alle deelnemers te worden gesteld. De vraagstukken, die voortkomen uit het interne beleid van elke partij afzonderlijk kunnen z.i. niet door onderlinge partijconferenties worden beslecht.

Polen heeft zich achter de Verklaring der twaalf partijen geplaatst omdat dit document, volgens Gomulka, de leninistische beginselen van gelijkrecht der volkeren wel degelijk eerbiedigt. Bij het overleg in Moskou waren er meningsverschillen en zij zullen z.i. nog voortduren. Deze meningsverschillen, zo lichtte Gomulka in zijn rede te Warschau toe, hadden bijvoorbeeld de Joegoslaven belet hun hand-

tekening te plaatsen onder de Verklaring der twaalf partijen. Dit verandert zijns inziens echter niets aan het feit, dat Joegoslavië deel uitmaakt van "de familie der socialistische landen". Eerlang zullen de controversen in samenwerking met de Liga van Communisten in Joegoslavië worden weggenomen. Zij dienen in een voor allen bevredigende vorm te worden opgelost. Wanneer het niet mogelijk is ze vriendschappelijk op te helderen dan moeten ze terzijde worden gesteld opdat zij de samenwerking en de onderlinge verstandhouding niet in de weg staan.

Walter Ulbricht, de eerste partijsecretaris van de SED, achtte het noodzakelijk de belangrijkste kwesties vast te leggen in een gemeenschappelijk document. Wanneer er ook over enige aangelegenheid uiteenlopende opvattingen bestaan dan zullen zijns inziens de verdere ervaringen van het leven zelf en van de te voeren strijd tot opheldering van de kwesties leiden. Het over-accentueren van de eigen karaktertrekken door de afzonderlijke landen had, blijkens de kritiek van de SED-delegatie in Moskou, de politieke en militaire paraatheid van de "socialistische landen" in hun geheel afbreuk gedaan. Betreurd werd, dat het na de belangrijke beslissingen van de NAVO aan het einde van 1956 niet mogelijk was gebleken een gemeenschappelijke beraadslaging te houden. Inplaats hiervan vonden slechts bilaterale besprekingen plaats. Tegenover de georganiseerde tegenstander, gelijk in dit geval de NAVO, moeten wij - aldus de SED-woordvoerder - tot een gemeenschappelijke beoordeling van de situatie komen en de gemeenschappelijke taken in de strijd vast stellen. Wij moeten onze krachten verenigen.

Deze uitspraak bedoelde kennelijk achteraf de ontwikkeling van de situatie onder vuur te nemen die zich o.a. in oktober 1956 in Polen voordeed. Deze kritiek moest bij de jongste beraadslagingen in Moskou echter min of meer bedekt worden geuit omdat thans vóór alles het parool van de eenheid gold, een thema waarop de communistische pers - in navolging van de "Prawda" - steeds meer hamert.

Wereldomvattende vredesactie.

In het Vredesmanifest der 64 partijen wordt naar een veel bredere basis voor internationale gemeenschappelijke actie gestreefd.

Dit Vredesmanifest, wel mede ondertekend namens de CP van Joegoslavië, is te Moskou besproken in de vergaderingen van 16 tot 19

november. Gomulka heeft uitdrukkelijk medegedeeld, dat de Poolse partij van dit document de initiator is geweest. Warschau heeft bij het opstellen van het ontwerp samengewerkt met de CPSU. De volgende eisen zijn in het manifest gesteld:

1. de onmiddellijke stopzetting van proeven met A- en H-bommen;
2. het onvoorwaardelijke verbod van vervaardiging en gebruik van deze wapenen, in zeer korte tijd uit te vaardigen.

Getracht moet worden een brede volksbeweging voor de vrede op gang te brengen, die een zodanige druk op de regeringen gaat uitoefenen, dat deze hun afwijzende houding ten aanzien van de ontwapeningsvoorstellen der Sowjet-Unie zullen hebben op te geven. Aan de communistische partijen in alle landen zal worden overgelaten de daarvoor meest geëigende methoden toe te passen.

Uit de tekst van het Manifest treedt o.m. naar voren, dat ook de delegatie uit Joegoslavië - en in dit geval welhaast vanzelfsprekend die uit Polen - zonder enig bezwaar de eenzijdige en gekleurde Sowjet-voorstelling betreffende de zgn. ontwapeningsonwil van het Westen onderschrijven.

Gomulka heeft gepoogd een universele basis te verschaffen aan de Declaratie der twaalf partijen en aan het Vredesmanifest. In zijn later te Warschau gegeven toelichting zeide hij o.m. dat de Verklaring en het Manifest geen nieuwe denkbeelden bevatten. Het is echter wel nieuw, dat de zienswijzen daarin geformuleerd niet alleen overeenstemmen met de gedachten en gedragingen van de communisten in alle landen, maar in toenemende mate worden begrepen en aanvaard door de brede massa's der arbeidersbevolking over de gehele wereld en door alle volkeren die er van overtuigd raken, dat de door de communisten aangewezen weg overeenstemt met hun belangen. Volgens Gomulka is er ook deswege een stijgende kans op een overwinning over het kapitalisme in een onbloedige strijd en op een vreedzame overgang naar het socialisme in de afzonderlijke landen.

Indien de vrede in de komende 10 of 15 jaar zou kunnen worden bewaard dan wijst z.i. alles erop dat de mogelijkheid op een nieuwe wereldoorlog voor goed is uitgesloten. Dit zou, volgens Gomulka, de grootste zegepraal van het socialisme zijn.

In de Verklaring van de twaalf partijen wordt echter de mogelijkheid van een nieuwe door de "imperialisten" uitgelokte oorlog niet uitgesloten geacht. De gevolgen daarvan zouden dan volgens de

Verklaring, het doodvonnis betekenen voor het imperialisme, aangezien de volkeren een maatschappelijke orde, die hun zulke verschrikkelijke offers oplegt, niet langer zouden dulden.

Het Duitse probleem.

De Poolse partijleider Gomulka deelde de zogenaamde Duitse Democratische Republiek een grote rol toe in de strijd tegen het West-Duitse militarisme, dat volgens hem tezamen met de agressieve imperialistische kringen in andere staten de vrede in Europa en elders in de wereld bedreigt. Hij prees de groeiende kring van burgerlijke politici die de vreedzame coexistentie bepleiten, onder wie hij met name de Amerikaanse generaal Bradley, de oud-minister van buitenlandse zaken der USA, Dean Acheson en de Amerikaanse senator Ellender vermeldde.

Op dezelfde dag, de 28ste november heeft ook zijn Tsjechische collega, partijsecretaris Hendrych, een spreekbeurt vervuld in Praag voor een massaal gehoor. De Moskouse conferentie werd ook hier uitvoerig toegelicht waarbij één passage speciale aandacht verdient. Hendrych achtte het een bijzonder belangrijke taak van de Tsjechoslowaakse communistische partij en van het gehele volk om tegen het Duitse imperialisme te strijden.

De Tsjechische partij had, zo zeide hij, altijd beklemtoond, dat in samenhang met het formeren van een breed front van alle democratische en progressieve krachten in Europa, een belangrijke taak toevalt aan de communistische partijen van de landen die aan Duitsland grenzen.

Stemmen uit Brioni.

In het voorgaande werd reeds terloopsvermeld, dat Belgrado, bij monde van president Tito, ook thans het primaat van Moskou weigert te aanvaarden. Tijdens het op 7-12-57 gehouden 9e plenum van het centraal comité van de Liga van Communisten in Joegoslavië herinnerde de maarschalk er aan dat zijn land, ongeacht de diensten aan het internationale proletariaat bewezen, er nooit naar gestreefd heeft in het internationale communisme een leidende positie in te nemen doch wél verlangd heeft op voet van gelijkheid behandeld te worden.

De in 1948 geuite laster dat de Joegoslavische communisten revisionisten zouden zijn wordt ook nu nog gehoord. De partij zal deze laster blijven verwerpen. Het 9e plenum, te Brioni gehouden, heeft de gedragslijn goedgekeurd die de partijdelegatie op de jongste conferenties te Moskou had gevolgd. Het handhaven van hun eigen mening, zo is onder meer in het genomen besluit vastgesteld, behoeft de ontwikkeling van broederlijke samenwerking en de strijd voor het socialisme en de vrede in de wereld niet in de weg te staan.

In dezelfde bijeenkomst merkte vice-president Rankowitsj o.m. op, dat het juist 20 jaar geleden was dat Tito secretaris-generaal van de Joegoslavische CP werd. Volgens Rankowitsj was het geen toeval dat zulk een partij, met zulk een secretaris-generaal aan het hoofd, in staat bleek zich vastberaden te verzetten tegen de door Stalin uitgeoefende druk, tegen diens interpretatie van het marxisme en van de betrekkingen tussen de socialistische landen alsmede tegen diens methoden, welke het élan aan de gehele revolutionaire beweging ontnomen hadden. Onder het leiderschap van Tito nam de partij een groot aantal geheel nieuwe initiatieven bij de opbouw van het socialisme. Deze droegen bij tot de vooruitgang van het internationale socialisme.

Nieuw internationaal periodiek.

Friedrich Ebert, die zoals vermeld voor de SED over de beraadslagingen in Moskou verslag uitbracht ("Neues Deutschland" dd. 30 november '57), releveerde het besluit tot het uitgeven van een theoretisch periodiek van de communistische en arbeiderspartijen. Elke partij kon zelf beslissen of en in welke vorm zij hieraan wil meewerken. Verschillende aanwijzingen duiden erop, dat een zodanig voorlichtingsorgaan niet dezelfde rol zal vervullen als het in april 1956 opgeheven Kominform-weekblad. Volgens Ebert was een minderheid tegen de oprichting van een nieuw periodiek. Niet uitgesloten is dat hiertoe Polen, Joegoslavië en mogelijk Italië behoord hebben.

Deze en nog andere uitingen van afwijkende opvattingen zijn tot nog toe in de pers van het Sowjetblok en in die van andere communistische partijen soms vermeld maar nergens scherp aangevallen. Bovenal wordt uit de verschillende artikelen, na de conferenties van Moskou gepubliceerd, duidelijk, dat de communisten het streven naar een gesloten eenheid propageren.

Onder de kop "Grote Eenheid" vermeldde de "Prawda" van 6-12-57, dat de loop van het debat over de historische documenten van de Moskouse conferenties een nieuwe overwinning van de beginselen van het proletarisch internationalisme inhield. Het officiële dagblad van de CPSU eindigde de bedoelde beschouwing met een opwekking om verder te strijden tegen de invloeden van bourgeoisie - ideologie.

* * *

HOOFDSTUK II - ACTIVITEITEN VAN DE CPN EN HAAR HULPORGANISATIES.

De CPN in 1957.

Lauw begin.

De activiteiten van de CPN, zowel de naar buiten gerichte als de interne, waren er in 1957 in de eerste plaats op afgestemd de schadelijke gevolgen van de Hongaarse gebeurtenissen te boven te komen. Het gaf het kader handen vol werk de leden op te beuren uit hun timide stemming.

De partijleiding had reeds spoedig na de intrede van 1957 verkondigd, dat de Hongaarse kwestie bij de bevolking al meer op de achtergrond was geraakt; voor de leden was het daarom, zo werd verder aangevoerd, niet meer nodig zich "te verschuilen". Desniettemin bleven de activiteit en de lust om aan het partijwerk deel te nemen gering gedurende het eerste driekwart jaar.

Gebeurtenissen in de Sowjet-Unie, zoals bijvoorbeeld het afzetten van Molotow c.s. brachten de partij niet zo hevig in beroering als de destalinisatie had vermogen te doen. Toch kwam er wel een zekere onrust onder de leden tot uiting. Verscheidene partijgenoten vroegen zich af hoe het mogelijk was, dat zulke beproefde leiders van de juiste weg konden afwijken. Onmiskenbaar ging deze stemming van onzekerheid vergezeld van een zekere gereserveerdheid ten opzichte van Chroestsjow. De tijd, zo meende men in die kringen, zou leren wie het gelijk aan zijn kant had. De kwestie van Zjoekow's verwijdering uit de leiding van regering en partij der Sowjet-Unie vermocht daarentegen nauwelijks enige beroering in de gelederen van de CPN te verwekken.

In de eerste negen maanden van 1957 heeft de CPN maar weinig van zich kunnen laten horen. Wel waren er acties als die tegen Speidel, de Westduitse herbewapening, de A- en H-bom en de bestedingsbeperking. Zij verliepen echter alle bijzonder tam. De agitatie werd in hoofdzaak gevoerd in "De Waarheid" en de buurt- en bedrijfskranten. Slechts weinig leden waren er te bewegen aan de verspreiding van pamfletten en het kalken van leuzen deel te nemen.

Het bezoek van Speidel aan ons land, waarvan de datum geheim was gehouden, verliep, enig kalken daargelaten, onopvallend.

Tot nog minder vertoon was de CPN in staat bij het daarna volgende bezoek van generaal Norstad.

Ten aanzien van de agitatie tegen de A- en H-bom en de proefnemingen met kernwapenen volstond de partijleiding met het opwekken van haar leden om de actie van het Haarlemse AAA-comité te ondersteunen.

Met de agitatie tegen de huurverhoging - waardoor die tegen de bestedingsbeperking naar de achtergrond werd gedrongen - kon men op wat meer succes bogen, daar het verzet tegen de aangekondigde verhoging ook in wijde kring buiten de partij levend was. Bovendien was het voor de agitatoren eerder zaak hun communistische gezindheid te verbergen, dan er mee voor het voetlicht te treden. Het gelukte de CPN in verscheidene comité's tegen huurverhoging een vinger in de pap te krijgen. Veel administratief werk van verschillende dezer comité's werd op partijkantoren uitgevoerd.

De belangstelling voor de schaarse openbare bijeenkomsten van de CPN zelf - met grote moeite belegd - was gering.

De ommekeer.

Eerst bij gelegenheid van de 40ste herdenking van de Russische oktoberrevolutie slaagde de partij er in meer publiek voor haar vergaderingen te trekken. De talrijke bij die gelegenheid belegde feestelijke bijeenkomsten werden tamelijk druk bezocht.

Aangenomen kan worden, dat de berichten over het lanceren van de beide kunstmanen stimulerend hebben gewerkt. De partijleiding liet niet na uit dit bewijs van het wetenschappelijk en technisch kunnen van de Sowjet-Unie zoveel mogelijk propagandistische munt te slaan.

De tweedracht in de partijleiding.

In de loop van het jaar 1957 openbaarde zich een conflict tussen de CPN-leiding en het Verbondsbestuur van de EVC, dat de verhoudingen in het partijbestuur meer en meer beheerste en allengs scherpere vormen aannam.

De sinds 1946 ondernomen pogingen om de EVC met het NVV te doen fuseren zijn zoals bekend steeds mislukt. Het partijbestuur was, naar men weet, tenslotte bereid zonder meer tot liquidatie van de EVC over te gaan.

In de "discussie-grondslag" voor het 18e CPN-congres (oktober 1956) bleek dit o.m. uit de passage over de vakbeweging en het lidmaatschap van andere organisaties.

Vanwege de hiertegen gerezen oppositie achtte het partijbestuur het raadzaam nog vóór de aanvang van het congres te verklaren, dat het geenszins in de bedoeling lag de EVC zonder meer op te heffen. In de novemberdagen van 1956 ondervond de EVC bovenal de terugslag van haar nauwe binding aan de communistische partij. Mede daarom streefde haar leiding nog meer dan tevoren naar een grotere zelfstandigheid t.o.v. de CPN. De partijleiding nam daar enige besluiten en maatregelen tegen, die de EVC opvatte als een verdere ondermijning van haar positie en een verregaande inmenging in haar zaken. De voorzitter van het Verbondsbestuur, Frits Reuter, en de landelijk EVC-secretaris, Bertus Brandsen, beiden lid van het partijbestuur van de CPN kwamen daardoor meer en meer in conflict met de partijleiding.

Oppositie tegen Paul de Groot.

Naast de in 1957 toegespitste zakelijke tegenstelling tussen de partij en de EVC kwam de verslechtering in het persoonlijke vlak. Het dictatoriale optreden van Paul de Groot en de gedragingen van een aantal naar zijn pijpen dansende jeugdige bestuurders hebben het conflict in de boezem van het partijbestuur nog verder verscherpt.

De destalinisatie had ook de communistische partijen buiten Sowjet-Rusland meer mogelijkheden tot kritiek op de nationale leiders verschaft. Verschillende CPN-ers die van deze mogelijkheid gebruik wensten te maken ondervonden dat De Groot c.s. daar van geenszins gediend waren.

Kritiek op de algemeen partijsecretaris werd al heel spoedig gedoodverfd als agitatie tegen en afbraak van de partij.

Twee kampen.

Bij de groeiende tweedracht stelde een aantal partijbestuursleden, onder wie Frits Reuter, Bertus Brandsen, Cor Geugjes, Henk Gortzak, Mevr. Lips-Odinot en - in eerste fase - partijvoorzitter Gerben Wagenaar, zich tegenover Paul de Groot en diens aanhang.

Aanvankelijk trachtten enkele partijbestuurders tussen de twee kampen een min of meer neutrale positie in te nemen. Deze hebben zich, zoals te verwachten viel, bij de verdere ontwikkeling van het conflict volgzzaam achter De Groot geschaard.

De houding van Gerben Wagenaar onderging een abrupte verandering. Bij het eerste losbarsten van de interne strijd behoorde hij tot de heftigste opposanten. Later heeft hij zich echter van Brandsen c.s. gedistancieerd.

Partijbestuur wilde uiterlijk de eenheid bewaren.

Omstreeks begin oktober scheen de ruzie tenminste tot na de verkiezingen van voorjaar 1958 te zijn bijgelegd. Langzamerhand was tot in alle geledingen van de partij en de EVC doorgedrongen dat er aan de eendracht in het partijbestuur wel iets haperde.

In zijn zitting van 10 oktober nam het partijbestuur een resolutie aan waarin over de onenigheid zelve geen woord werd gerept. Kennelijk bedoelde men er bij de partijgenoten de indruk mede te vestigen, dat er weliswaar buitengewone discussies in het partijbestuur hadden plaats gevonden, maar dat deze geenszins van dien aard waren, dat er ernstige moeilijkheden door dreigden te ontstaan.

Toespitsen van het conflict.

Met de resolutie van het partijbestuur van 10 oktober scheen een zekere stilstand in het conflict te zijn bereikt. De maand december bracht evenwel een opzienbarende ontwikkeling. "De Waarheid" publiceerde namelijk het bedanken van Bertus Brandsen en Cornelis Geugjes voor het partijbestuur. Onmiddellijke aanleiding voor dit uittreden was een besluit van het partijbestuur tot het royement van A.A. Verreijt als lid van de partij.

De kwestie Verreijt.

In augustus werd het ex-partijbestuurslid A.A. Verreijt wegens zijn denigrerende uitlatingen t.a.v. Paul de Groot uit al zijn partijfuncties geschorst. Hij was secretaris van het CPN-district Noord-Brabant en partij-instructeur voor het Zuiden.

Naar het schijnt is in het begin van november d.a.v., nog vóór het vertrek van Paul de Groot en Gerben Wagenaar naar Moskou, door het dagelijks bestuur van de partij beslist dat Verreijt uit de partij geroyeerd zou worden. Korte tijd daarna kwam het partijbestuur o.l.v. Harry Verhey als plaatsvervanger van Paul de Groot bijeen om over een voorstel tot royement van Verreijt te beslissen. Cor Geugjes en Bertus Brandsen, gesteund door Gortzak en Rie Lips (Reuter bevond zich in Moskou, Freek Meis was ziek) moeten zich krachtig tegen het voorstel hebben verzet. De oppositie zou de opvatting hebben verdedigd, dat met het aannemen van de zgn. "oktober-resolutie" de eenheid was hersteld, dat een streep onder de geschillen van de afgelopen maanden zou worden gezet en dat daarmee ook de zaak Verreijt als afgedaan beschouwd moest worden. De opposanten verloren echter het pleit en het royement van Verreijt werd een voldongen feit.

Vittreden van Brandsen en Geugjes.

Dit besluit moet voor Brandsen en Geugjes de druppel zijn geweest, die de emmer deed overlopen. Zij zagen hierin het zoveelste bewijs dat Paul de Groot zich van een ieder ontdoet, die zich tegen hem verzet. Zij deelden mede, dat zij niet langer in het partijbestuur wensten te blijven.

Zowel het royement van Verreijt als het besluit van Brandsen en Geugjes tot aftreden als partijbestuurslid werden voorlopig door het partijbestuur geheim gehouden, ongetwijfeld om Paul de Groot, die op 21 november uit de Sowjet-Unie zou terugkeren, in de gelegenheid te stellen zich over deze zaken te beraden.

Het besluit tot royement werd in "De Waarheid" van 9 december 1957 bekend gemaakt.

Resoluties over het aftreden van Brandsen en Geugjes.

De daarop volgende dag werden twee resoluties van het partijbestuur gepubliceerd, respectievelijk over het aftreden van Brandsen en Geugjes.

Opvallend is, dat de toon van de resolutie tegen Geugjes veel gematigder is dan die tegen Brandsen. Geugjes wordt verweten zich niet gehouden te hebben aan het democratisch centralisme. Hij zou

bij herhaling getracht hebben opnieuw discussies te voeren over eenmaal genomen besluiten.

Enige maanden geleden had hij getracht de benoeming van een secretaris voor de pers (Verhey) te verhinderen door te dreigen zijn functie als directeur van "De Waarheid" neer te leggen. Tenslotte werd hem verweten zich te blijven verzetten tegen het roeyment van Verreijt, ook toen het besluit daartoe gevallen was. Geugjes werd ontheven van zijn functie als directeur van "De Waarheid" doch zou op een andere post voor de partij blijven werken. Aan het verzoek zijn zetel in de Eerste Kamer ter beschikking te stellen heeft hij inmiddels gevolg gegeven.

Geugjes is een overtuigd communist, die zijn idealen voor een groot gedeelte zag ineensstorten toen de wandaden van Stalin bekend werden. Van de schok, die hij daardoor kreeg, heeft hij zich niet kunnen herstellen. Het eigenmachtige optreden van Paul de Groot heeft steeds grotere weerzin bij hem gewekt.

Wordt de houding van Geugjes in de resolutie betreurd, die van Brandsen wordt door het partijbestuur ten scherpste afgekeurd. Hem wordt verweten als secretaris van de EVC pressie op het partijbestuur te hebben uitgeoefend. Hij had geweigerd op openbare bijeenkomsten van de CPN als spreker op te treden en zich, ook na het besluit daartoe, tegen het roeyment van Verreijt verzet. Zijn ergste fout was volgens de resolutie evenwel dat hij beginselloze kritiek en persoonlijke aanvallen op Paul de Groot had geleverd. Brandsen werd verzocht zijn zetel als lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland ter beschikking te stellen. Voor zover bekend heeft hij aan dit verzoek nog geen gehoor gegeven.

Brandsen was de krachtigste opposant tijdens het conflict in het partijbestuur. Geruggesteund door de meerderheid van de EVC heeft hij zich fel gekeerd tegen de pogingen van De Groot c.s. om de EVC te liquideren.

Reacties.

Zeer snel na het bekend maken van de resoluties betreffende Brandsen en Geugjes werden reacties daarop in "De Waarheid" gepubliceerd. Successievelijk reageerden nagenoeg alle districts- en een groot aantal afdelingsbesturen, die zich alle zonder meer achter

het partijbestuur stelden. Een uitzondering daarop maakte, merkwaardig genoeg, het district Amsterdam.

Volgens "De Waarheid" van 12 december werden de resoluties over het uittreden van Brandsen en Geugjes besproken in een vergadering van het districtsbestuur met verschillende CPN-gemeenteraadsleden en enkele vooraanstaande afdelingsbestuurders. Het resultaat daarvan werd neergelegd in een verklaring, die - volgens het Waarheidsverslag - werd aangenomen met 34 tegen 3 stemmen.

Het uittreden van beide figuren werd daarin, als schadelijk voor de partij, onjuist geacht. Op beiden werd voorts een beroep gedaan hun verkeerde opvattingen los te laten en hun uittreden ongedaan te maken.

Naar verluidt is deze milde verklaring eerst tot stand gekomen na uiterst felle en langdurige discussies. Van een tevoren door het dagelijks bestuur van het district opgestelde verklaring moeten de scherpste kanten zijn afgevlakt. Niettemin bleven er 3 tegenstemmers.

Henk Gortzak was wel de voornaamste verdediger van Brandsen en Geugjes, maar hij moet toch vóór de verklaring hebben gestemd.

Het is nog niet eerder voorgekomen, dat een partijbestuursresolutie niet volledig door het Amsterdamse kader werd onderschreven. Het verschil in houding tussen het district Amsterdam en de andere districten kan daarin gelegen zijn, dat ook de lagere Amsterdamse partijfunctionarissen meer in contact komen met de partijleiding en daardoor meer afweten van de moeilijkheden. Zij kunnen zo een beter oordeel hebben over de opposanten, terwijl zij tevens spoediger zelf met het autoritaire optreden van de leiders kennis maken. De afstand tot de top is voor de rest van het land veel groter en men is daar volgzamer.

Reacties van de EVC:

Voorshands staan tegenover de veelal voor De Groot gunstige reacties in de CPN geheel andere uit de EVC. Zo goed als alle vrijgestelde vakbondsbestuurders staan achter hun secretaris Brandsen. Alleen de Bond Landbouw en Zuivel en de Algemene Bond van Werkers in het Bouwbedrijf hebben zich tot nu toe merendeels achter het partijbestuur geplaatst. Of deze situatie in de EVC gehandhaafd

zal blijven staat te bezien aangezien op de andere EVC-bonden zware druk wordt uitgeoefend door de CPN.

Conclusies.

De breuk in de hoogste partijregionen is nu waarschijnlijk onherstelbaar geworden. Voor verschillende vooraanstaande partij-functionarissen moeten uit de nu openlijke ruzie consequenties voortvloeien. De berichten, die tegen het einde van december in de pers circuleerden over het aftreden als partijbestuurder van Henk Gortzak, mevr. Lips-Odinot en Frits Reuter zijn door "De Waarheid" gedementeerd.

Mede door de afwezigheid van Paul de Groot - in november - en zijn verblijf in een ziekenhuis - begin december - is deze zaak de partijleiding vermoedelijk uit de hand gelopen. De uitbarsting van het conflict is voor de partijleiding op een wel uiterst ongelegen tijdstip gekomen.

De aanvankelijke bedoeling zou geweest zijn om de crisis slepende te houden tot na de verkiezingen van 1958. De mogelijkheid van een definitieve breuk tussen de EVC en de CPN is thans geenszins denkbeeldig, al valt niet aan te nemen dat één of beide partijen daarop willens en wetens aansturen.

Reorganisatie van de CPN.

In de eerste maanden van 1957 heeft de CPN haar reorganisatieplan gerealiseerd, waartoe op het 18e partijcongres in oktober 1956 was besloten en waarvan de uitvoering door de novembergebeurtenissen in Hongarije vertraagd was.

Zo werden in het gehele land buurtafdelingen samengevoegd en districtsbesturen flink ingekrompen. Er kwam rechtstreeks contact tussen partijleiding en afdelingen, met uitschakeling van de districtsbesturen als doorgeef-centrales.

Vocrts werd een gedeelte van de nog functionerende bedrijfsafdelingen opgeheven.

Het tijdstip van de reorganisatie viel voor de partij bepaald ongunstig. Voorzover de nieuwe organisatievorm in sommige opzichten al geslaagd genoemd kan worden, een grotere partij-activiteit bracht zij niet teweeg.

De CPN-leiding verwachtte dat door centralisatie van afdelingen en inkrimping van districtsbesturen kader zou vrijkomen dat elders de activiteiten zou kunnen stimuleren. De verwachte opleving kwam wel, maar pas in het laatste kwartaal en dan nog als gevolg van de Russische successen met het lanceren van de kunstmaan.

Met de reorganisatie van de bedrijfsafdelingen lag het voor de CPN nog moeilijker. Ongetwijfeld heeft het gebrek aan enthousiasme het zijne daartoe bijgedragen. De partijleiding heeft van het begin af niet goed geweten hoe de reorganisatie van de bedrijfsafdelingen door te voeren. Het ene ogenblik werd gesteld dat het niet wenselijk was de bedrijfsafdelingen op te heffen, een volgende maal werd gezegd dat deze afdelingen t.z.t. wel degelijk moesten verdwijnen.

Hinkend op deze twee gedachten, heeft de partij de vóór het congres nog bestaande bedrijfsafdelingen in Utrecht, Den Haag en de Zaanstreek inmiddels opgeheven. De leden ervan werden overgeheveld naar de buurtafdelingen. In Rotterdam en Amsterdam ging de partij op een andere manier te werk. In de Maasstad werden de bedrijfsafdelingen omgevormd tot vakgroepen; hier dus een bundeling per beroep.

In Amsterdam werd een aantal bedrijfsarbeiders in vakgroepen ondergebracht, een ander deel bleef per bedrijf georganiseerd.

De Amsterdamse "Overheids"-afdelingen werden niet opgeheven. Berichten van recente datum wijzen er op dat de partij bezig is om in het afgelopen jaar opgeheven bedrijfsafdelingen weer nieuw leven in te blazen, met andere woorden hier een herstel van de oude situatie! Daarbij wordt naar voren gebracht dat de partij er indertijd verkeerd aan heeft gedaan de bedrijfsafdelingen op te heffen, wat heeft geleid tot inactiviteit. De onderlinge band van de CPN'ers in de bedrijven, die toch al niet groot was, viel daardoor geheel weg.

Of de partij met het heroprichten van de bedrijfsafdelingen er in zal slagen haar greep op de arbeiders te versterken, dient te worden afgewacht. In een kortelings heropgerichte bedrijfsafdeling bleek de stemming uitermate lauw.

CPN-ledental.

Als gevolg van de gebeurtenissen in Hongarije in november 1956, heeft de partij eind 1956-begin 1957 nog al wat leden verloren.

Uit verschillende berichten blijkt dat de ledenadministratie van de CPN bijzonder gebrekkig gevoerd wordt. De contributie-inning verloopt soms zeer stroef, hetgeen eveneens tot ledenverlies heeft geleid.

Het in het vorige jaaroverzicht begrote ledental van ten hoogste 18.000 is dan ook aanmerkelijk verminderd. Op grond van vrij recente gegevens bedraagt het ledental van de partij thans naar schatting 12 à 13.000 waarvan ongeveer de helft tot het district Amsterdam behoort.

De positie van het partijdagblad.

De instandhouding van het dagblad "De Waarheid" heeft de CPN na november 1956 bijzonder veel hoofdbrekens gekost.

De advertentieboycot, de verliezen aan abonné's en het verminderen van het aantal opdrachten voor handelsdrukkerij, brachten krant en drukkerijen ernstige slagen toe. Zowel de CV Drukkerij Dijkman & Co (Prinsengracht 471-473, Amsterdam) als de drukkerij CV Heiermann & Co (Elandstraat 147/169/173, Amsterdam) hadden in ernstige mate met een tekort aan orders te kampen. Het persapparaat was aan de rand van de afgrond beland.

Door een aantal uiteenlopende factoren is de partijleiding erin geslaagd het krantenbedrijf desondanks gaande te houden.

Aan vele leden van het personeel werd ontslag aangezegd. Het maandagochtendblad "Nieuws & Sport" werd opgeheven. De krant van zaterdag moest het met twee pagina's minder doen. Investerings- hoe noodzakelijk ook - bleven achterwege tot betere tijden zouden aanbreken. Ook werd het aantal edities van de krant sterk ingekrompen.

Aan de andere kant zochten zowel de afdeling advertentie-acquisitie van "De Waarheid" als de handelsdrukkerijen energiek naar wegen om uit de impasse te geraken. Het gehele partij-apparaat werd ingezet om de verloren abonné's terug te winnen en steungelden te verzamelen om "het naakte bestaan" van de krant (en van de partij) te waarborgen.

Al deze maatregelen en inspanningen - de een meer dan de ander - hebben ertoe bijgedragen, dat het op niet-commerciële basis uitgegeven dagblad "De Waarheid" zich kon handhaven.

Naar verluidt zouden de belangrijkste bestaansmiddelen echter afkomstig zijn van de nog steeds welvarende communistische boekhandel en uitgeverij Pegasus (Leidsestraat 25, Amsterdam). Deze florerende onderneming neemt in West-Europa een unieke plaats in door haar leveranties aan communistische landen.

Moge men er tot dusverre steeds in geslaagd zijn de bressen te dichten, de moeilijkheden zijn nog altijd niet van de baan.

De werving van nieuwe abonnees is nog een onbevredigende zaak. Het verlies van 1956 zette zich in 1957 door. Er gingen wederom ongeveer 3500 abonnees verloren. Ook een andere opmaak, een enquête over een wijziging van het formaat en een poging tot verbetering van de berichtgeving over "de strijd voor de dagelijkse belangen" deden het getij niet keren. **Wat al deze pogingen niet vermochten**, heeft de kunstmaan van de Russen bewerkt nl. het vertrouwen in "het socialistische vaderland" te herstellen. De CPN heeft hiervan op handige wijze gebruik gemaakt.

Verhey, in juli benoemd tot partijsecretaris voor de pers, ontwierp een nieuwe aanpak van de colportage met "De Waarheid". Dit plan werd op 1 november in praktijk gebracht. Een vergrote vrijdagkrant moest het contact met de achterban gaan herstellen, nieuwe abonnees opleveren en met het oog op de verkiezingen van dit jaar nieuwe kiezers winnen. Het project van de vergrote vrijdagkrant heeft een gunstige uitwerking op de partij gehad. De omzet van colportagenummers steeg van 8.000 tot 14.000 per week. Een nieuwe strijd lust bezielde de partijgenoten.

Het ziet er bij het afsluiten van het jaar 1957 echter naar uit, dat de interne partijstrijd ook het succes van de vrijdagcolportage met de krant afbreuk zal doen.

Partijbestuurders achter het IJzeren Gordijn.

In het afgelopen jaar hebben opvallend veel vooraanstaande CPN-ers een bezoek gebracht aan landen achter het IJzeren Gordijn. De Sowjet-Unie mocht zich daarbij in de grootste belangstelling verheugen, al moet gezegd worden dat niet alle betrokkenen deze reizen

in partijverband maakten. Zo werden naar de Sowjet-Unie 17 reizen ondernomen, terwijl de DDR en Tsjechoslowakije resp. 7 en 6 maal werden bezocht. Naar andere Oost-Europese landen werd een kleiner aantal reizen gemaakt.

Speciaal leden van het partijbestuur behoorden tot de uitverkorenen. Tweeëntwintig van dit - begin 1957 - uit dertig leden bestaande college hebben dit jaar een dergelijke reis gemaakt. Drie van hen ondernamen zelfs tweemaal een reis naar het Oosten, terwijl drie anderen het tot drie reizen brachten, nl. Paul de Groot (tweemaal naar Moskou), Gerben Wagenaar en Ger Kuijper.

De reizen werden meestal per vliegtuig gemaakt en het verblijf aldaar duurde een maand of langer. Vooral tijdens de zomermaanden was het een komen en gaan van partijgenoten.

Het waren toen voornamelijk vakantie-reizen, die het CPN-kader, meestal in gezelschap van vrouw en kinderen, naar Oost-Europa maakte.

Dit toeristische vertier bracht bij de mindere partij-goden ontstemming teweëg, nog vergroot door de geheimzinnigheid die sommige partijbestuurders aan den dag legden. Zij stelden het voor alsof zij hun vakantie in eigen land zouden gaan doorbrengen; achteraf bleek dan dat zij achter het IJzeren Gordijn geweest waren.

Andere leden van het partijkader maakten een studiereis van twee maanden naar communistisch China, t.w. Annie Averink, Gerard Maas en Gerrit de Vries. Zij keerden in januari '57 in Nederland terug. In die zelfde tijd arriveerde ook Siep Geugjes, die in opdracht van "De Waarheid" voor een maand in Hongarije was geweest om een reportage te verzorgen over de toestand in dat land.

In maart 1957 vertrokken Paul de Groot en Ger Kuijper, eveneens voor een maand, naar Tsjechoslowakije, terwijl eind mei Marcus Bakker en Henk Hoekstra in Berlijn op het congres van de illegale KPD als afgevaardigden van de CPN aanwezig waren.

In juni reisde Siep Geugjes voor de tweede maal in opdracht van "De Waarheid" naar het buitenland. Hij verbleef tot half september in Tsjechoslowakije. Half juli vloog "De Waarheid"-journalist Ber Hulsing naar Praag om het in Karlovy Vary (Karlsbad) gehouden filmfestival bij te wonen. Daarna gaf hij van Moskou uit een reportage van het Wereldjeugdfestival.

Paul de Groot en Gerben Wagenaar woonden in november jl. in Moskou de herdenking bij van de 40ste verjaardag van de Sowjet-Unie. Zij namen tevens deel aan de internationale conferentie aldaar van 16 tot 19 november gehouden en naar aanleiding waarvan een vredesoproep werd gepubliceerd, opgesteld namens de delegaties van 64 communistische en arbeiderspartijen.

Tenslotte vertrok Joop Wolff eind december 1957 voor enige maanden naar de Sowjet-Unie om daar als correspondent voor "De Waarheid" te fungeren.

De CPN en de Indonesische kwestie.

De recente ontwikkeling in de Indonesische kwestie was voor de CPN aanleiding tot versterkte propaganda voor het bekende partijstandpunt "onmiddellijke en onvoorwaardelijke overgave van Nieuw-Guinea aan de republiek Indonesië". Dit geschiedde o.a. in het partijdagblad, in de vele buurt- en bedrijfskranten en in enkele, voornamelijk te Amsterdam verspreide pamfletten.

In Amsterdam en Den Haag werden op 16-12-1957 onder het motto "Solidair met het Indonesische volk" openbare vergaderingen belegd waarin respectievelijk Marcus Bakker met Annie Averink en Gerben Wagenaar met Annie Gelok het standpunt van de CPN uiteen zetten.

Op 3 december jl. ontving de CPN van de PKI een telegram, waarin o.m. werd uitgesproken, dat het Indonesische volk solidariteitsacties buiten Indonesië tegen de Nederlandse imperialisten verwachtte van de communisten en arbeiders der gehele wereld. Verzending van een antwoord-telegram van de CPN werd door de PTT geweigerd.

In "De Waarheid" van 6 december werd een "verklaring van het partijbestuur der CPN over Nieuw Guinea" gepubliceerd, waarin o.m. de eis werd gesteld tot onmiddellijke overdracht van Nieuw-Guinea aan de republiek Indonesië en waarin een beroep werd gedaan op alle vredelievende en democratische Nederlanders om door "krachtige initiatieven" aan de funeste politiek van de Nederlandse regering een einde te maken.

Klaarblijkelijk bewust van haar onmacht in deze en bevreesd voor een échec, heeft de partij nog geen pogingen gedaan haar eis door verdergaande acties kracht bij te zetten. Het verlangen naar dergelijke meer betekenende acties valt niet alleen te beluisteren

in uitlatingen van partijfunctionarissen. Eén van de te Amsterdam verspreide pamfletten bestemd voor de havenarbeiders en zeelieden, spreekt in dit opzicht duidelijke taal. Hierin luidt het o.m.:

"Uw parool van nu af moet zijn: Geen oorlogstuig en geen man naar Nieuw-Guinea! West-Irian voor Indonesië nu!".

* * *

Mantelorganisaties in 1957.

De aandacht op Azië gericht.

De communistische mantelorganisaties hebben in Europa in de loop van dit jaar verscheidene moeilijke ogenblikken doorgemaakt. Hun ondergeschikte rol in de Sowjet-Russische wereldpolitiek kon zelden duidelijker zijn geweest.

Het propaganda-offensief van Moskou was er, vooral na het oorlogstoneel in Egypte, voornamelijk op gericht de volkeren van Azië en het Midden-Oosten tegen de kapitalistische landen op te zetten en de invloed van het Westen op Azië te ondermijnen.

In Europa had de Sowjet-Russische overval op de Hongaarse revolutionairen in november 1956 een heftige, anti-communistische emotie teweeg gebracht. Wellicht meenden de Sowjet-leiders, dat zij de daardoor ontstane, voor hen onaangename situatie in Europa voor het ogenblik maar beter op zijn beloop konden laten. Weliswaar werd ten behoeve van de massa een verklaring opgesteld van het Russische optreden in Hongarije (de revolutie zou door reactionaire en fascistische elementen van het oude Hongarije met behulp van Amerikaanse imperialisten zijn georganiseerd), doch overigens gedroegen de communisten zich alsof er niets aan de hand was. Zij zetten hun politiek van "vriendschappelijke toenadering" en "internationale ontspanning" zonder blikken of blozen voort.

Tussenspel "Hongarije".

Nochtans kon deze zaak in de westerse landen niet zo maar worden afgedaan. Juist in de communistische mantelorganisaties, waar men gedurende lange tijd de "meelopers", de hele en halve sympathisanten, met grote omzichtigheid en zorg had gekoesterd, werd men zeer onaangenaam verrast. De gewapende Sowjet-interventie in Hongarije - deze andere karaktertrek van de grootste "vrede-smacht" ter wereld - plaatste de verantwoordelijke leiders voor vele tactische moeilijkheden.

De twijfel en de meningsverschillen drongen in de "mantels" door tot op het hoogste niveau. De Wereldvrede-raad kon aanvankelijk niet tot een eensluidend oordeel over de kwestie Hongarije

komen. De Internationale Studenten Unie verzuimde zelfs een verklaring daarover af te leggen en trachtte aldus de moeilijkheden te ontwijken.

In de Nederlandse Vredesraad spitste zich het geschil dermate toe, dat een viertal vooraanstaande figuren, onder wie de vroeger door de communisten zeer gewaardeerde Drs. W. Holtland (eerste secretaris), zijn medewerking aan de organisatie opzegde. Ook de communistische jeugdorganisatie de OPSJ en de studentenvereniging "Pericles" konden intern niet tot overeenstemming komen.

Het ANJV en de NVB stelden zich zonder meer achter de Sowjet-Unie. Deze twee organisaties kunnen echter bezwaarlijk een maatstaf zijn voor de invloed van de communistische propaganda hier te lande. Hun betekenis is te dien aanzien gering, daar zij naar verhouding veel communisten onder hun leden tellen.

Zolang de onderlinge strijd nog niet beslecht was bleek het onmogelijk de organisaties tot activiteit te brengen. De eerste drie maanden van het jaar 1957 namen de communistische functionarissen dan ook een afwachtende houding aan om de eerste verwarring over de Hongaarse kwestie te laten voorbijgaan. Intussen hield men zich onledig met een toevallig tepas komende actie tegen NAVO-generaal Speidel, maar het wezenlijke werk bleef liggen tot een meer geschikt geacht tijdstip.

Anti-atoombom.

Eind maart 1957 kwam er zoals gewoonlijk vrij plotseling een wijziging in het beeld. De besturen (Bureaus) van de Wereldvredesraad, de Internationale Democratische Vrouwenfederatie en de Internationale Federatie van Verzetstrijders vergaderden, elk voor zich, vrijwel tegelijkertijd in Oost-Berlijn om een zeer brede actie te organiseren tegen de proefnemingen met atoomwapens.

De oproep van de vredesbeweging, bekend geworden onder de naam "Appel van Berlijn", luidde een periode van herleeft activiteit in. De mantelorganisaties probeerden opnieuw de volkeren te verenigen in een algemene campagne, die in wezen gericht was tegen Amerika.

Bij deze actie bleef de aandacht van het Kremlin sterk op het Aziatische vasteland gevestigd: de uitgebreide zitting van de Wereldvredeesraad in juni 1957, waaraan ettelijke miljoenen werden gespendeerd, vond voor het eerst binnen dat werelddeel plaats, nl. te Colombo op het eiland Ceylon. Kort daarna, van 6-16 augustus, werd in Tokio de 3e Internationale Conferentie van de Japanse Raad tegen A- en H-bommen georganiseerd. Zij was groter van opzet en belangrijker dan de beide voorgaande conferenties van dien aard.

Bij deze campagne tegen de kernwapens werd Amerika kwaadaardig genoemd "het land, dat reeds eenmaal als eerste de atoombom tegen mensen had gebruikt". In hoeverre deze actie onder de Aziatische volkeren aan de bedoelingen der Sowjet-Russische propaganda heeft beantwoord, kan niet worden beoordeeld. In West-Europa echter, en vooral ook in Nederland, vond ze weinig weerklank. Met de massa kon de vredesbeweging geen of nauwelijks contact krijgen. De duidelijke gebondenheid van de vredesbeweging in haar geheel aan het communistische blok stond een brede activiteit in de weg.

Van bestuurszijde in de Nederlandse Vredesbeweging was meermalen op grotere zelfstandigheid van de nationale vredesbewegingen aangedrongen. Kennelijk durfde de raad die vrijheid echter niet te nemen op eigen gezag en hield zich aan de "verplichte" agitatie-thema's. Mede tengevolge daarvan bevond de Raad zich zodanig in het isolement, dat zelfs overwogen werd het initiatief aan niet-communistische groeperingen over te laten, zoals het AAA-comité te Haarlem en de daarmee samenwerkende comité's in andere plaatsen. Zover is het echter nog niet gekomen.

Het Wereldjeugdfestival.

Het psychologisch ongunstige effect dat de Sowjet-Russische gewapende tussenkomst in Hongarije sorteerde moest wel scherp afsteken tegen de succesvolle viering van het 6e Wereldjeugdfestival, ruim een half jaar later. Het aantal niet-communistische deelnemers in verschillende westerse delegaties bleek in verhouding groter te zijn dan bij soortgelijke gelegenheden voorheen.

De communisten hadden geen gelegenheid voorbij laten gaan om het festival onder de jeugd aan te prijzen. De propaganda-bladen van het Internationale Festivalcomité zagen in de bijeenkomst een

demonstratie van het verlangen der jongeren naar vrede, vriendschap en beter onderling begrip tussen de volkeren.

Nu het festival in de Sowjet-Unie zelf zou plaats vinden mocht het in geen geval een échec lijden. De inspanningen van de organisatoren werden zeker met succes bekroond voor zover het reeds de deelneming van niet-communisten aan deze internationale ontmoeting betrof.

In hoeverre een doelbewaste communistische propaganda deze grotere deelneming van andersdenkenden heeft bevorderd is moeilijk vast te stellen. In de niet-communistische wereld bestaat in het algemeen een intuïtief wantrouwen tegen de politieke bedoelingen van de Sowjet-Unie.

De ontwikkeling sedert 1953 heeft echter ook bij velen voor deze Sowjet-Unie een kritische belangstelling doen ontstaan, die niet met sympathie voor het communisme moet worden verward. Nu Moskou een (goedkope) gelegenheid bood, wilde een aantal jongeren ook wel eens een kijkje in "het hol van de leeuw" nemen. Het staat dus geenszins vast dat de verhoogde belangstelling voor het laatste jeugdfestival een ideologisch winstpunt voor het communisme is.

De belangstelling voor het festival werd in Nederland mede aangewakkerd door pers-polemieken zoals die tussen "de Volkskrant" en de "Groene Amsterdammer" in april 1957 en later. De mogelijkheid van een interessante vakantie in de USSR heeft voorts stimulerend gewerkt.

In ons land verscheen na afloop van het festival een aantal publicaties over de ervaringen van verschillende ook niet-communistische deelnemers in de Russische hoofdstad, doch na enige weken bleek men er over uitgepraat.

Wrijvingen.

De voorgewende eensgezindheid der communisten vertoont zwakke punten. Naast het opzienbarende geschil tussen de CPN en de EVC bleek ook in de kringen van "Verenigd-Verzet 1940-1945" een interne strijd gevoerd te worden over het principe betreffende de suprematie van de partij. In deze twist hebben enige bestuursleden van "Verenigd Verzet" de hulp ingeroepen van de "Fédération International des Résistants" (FIR), waarbij de vereniging is aangesloten.

De verhouding tussen "Nederland-USSR" en de Sowjet-Russische diplomatieke vertegenwoordiging in Nederland was niet slecht doch evenmin hartelijk. De Nederlandse communisten in deze mantelorganisatie klaagden over gebrek aan Russische belangstelling en kregen geen of weinig medewerking voor het uitvoeren van hun eigen plannen voor een intensievere culturele uitwisseling.

De communisten verloren na Hongarije, veel van hun zeggenschap over de studentenvereniging "Pericles" en konden ook minder dan vroeger afgaan op de volgzzaamheid van de OPSJ. In de laatste vereniging werd derhalve de vertrouwde communist Jan de Boo in een sleutelpositie gezet, die tijdens het jongste OPSJ-congres in december 1957 kon worden geconsolideerd.

Rie Lips-Odinot, voorzitter van de NVB, raakte verstrikt in de twist tussen de CPN en de EVC. Ofschoon nog geen maatregelen tegen haar zijn genomen schijnt haar positie wankel te zijn.

Een conclusie.

Ten gevolge van een reeks van factoren is het onmiddellijke vooruitzicht van de mantelorganisaties niet bijzonder gunstig. Op lange termijn zijn er nochtans mogelijkheden voor een verdergaande beïnvloeding van niet-communistische groepen in ons land. Het wetenschappelijke en technische vermogen van de Sowjet-Unie speelt bij de meningsvorming in het Westen een belangrijke rol. Daarbij kan aan de westerse reacties op het lanceren van de beide "Spoetniks" niet worden voorbijgegaan. Indien Moskou er in zou slagen het Westen in onzekerheid te brengen over de machtsverhoudingen tussen Oost en West openen zich ook in het politieke vlak voor de communistische propaganda - en voor de mantelorganisaties in het bijzonder - nieuwe gunstige perspectieven.

Tegen de NAVO.

In de Europese sector ageerde de communistische wereldvredebeweging vooral tegen de NAVO-conferentie, die op 16 december in Parijs aanving. De AA-actie werd onverminderd voortgezet. Omstreeks eind november besloot de Wereldvredeeraad - op voorstel van de West-Duitse vredesbeweging - op 1 december een conferentie te beleggen van vertegenwoordigers van de vredesraden uit West-Europa met het

doel een gezamenlijk standpunt te bepalen ten aanzien van de vermoedelijke besluiten van de gewraakte NAVO-meeting.

Van Nederlandse zijde zouden de NVR-voorzitter Dr.W.H. van Dobben en het algemeen bestuurslid L.Boas de bijeenkomst hebben bezocht. Het Franse partijdagblad "L'Humanité" van 3 december berichtte dat negen Europese vredesorganisaties de besprekingen hadden bijgewoond, namelijk afgevaardigden uit West-Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Denemarken, Griekenland, Italië, België, Luxemburg en Nederland.

De congressisten lanceerden een "appèl aan de publieke opinie der NAVO-landen", waarin zij zich keerden tegen de NAVO-conferentie en met name tegen het plan de legers van West-Europa met atoomwapens uit te rusten. Verder betuigde de vergadering haar instemming met de van Poolse zijde op het gebied van de atoombewapening geopperde idee over een geneutraliseerde Midden-Europese statenzône, waartoe Oost- en West-Duitsland, Oostenrijk, Tsjechoslowakije, Zwitserland, Joegoslavië en Polen zelf zouden moeten behoren.

Nieuw-Guinea.

Ook de Nederlandse Vredesraad heeft zijn stem verheven in het koor van hen, die zich de laatste tijd tegen de regeringspolitiek inzake "West-Irian" keerden.

De NVR-leiding zond een protesttelegram aan de Nederlandse regering en gaf in aansluiting hierop een verklaring uit (o.m. gepubliceerd in "De Waarheid" van 12 december), waarin alle "vredesstrijders" werden opgeroepen de gelederen te sluiten en te pogen de Nederlandse regering - onder druk der publieke opinie - haar koers in deze te doen wijzigen.

In navolging van de partij heeft ook de ANJV-leiding uiting gegeven aan haar afkeer van de huidige regeringspolitiek in het conflict met Indonesië over Nederlands Nieuw-Guinea.

Het voornemen om op 20 december een "solidariteitstelegram" te zenden aan de communistische jeugdbeweging in Indonesië kon niet ten uitvoer worden gebracht ten gevolge van de weigering van de PTT-directie een dergelijk telegram te verzenden. Tegen deze beslissing werd geappelleerd in "De Waarheid" van 21-12-57.

Presentjes voor de militairen.

Overeenkomstig de bekend geworden plannen (vgl. vorig M.O.) organiseerde de ANJV-leiding op 3 december 1957 op een vijftal stations een "surprise"-campagne onder de recruten, die op deze datum voor eerste oefening onder de wapenen moesten komen. Naar eerst later werd vernomen instrueerde het hoofdbestuur op 18 november de betrokken afdelingen om voor dit doel pakketjes te maken.

Op alle plaatsen gingen de surprises vergezeld van kritisch gestelde rijmpjes op de weigering van de Minister van Oorlog om de betreffende recruten uitstel van opkomst tot na het Sinterklaasfeest te verlenen.

Door het optreden van de spoorwegrecherche en de Koninklijke Marechaussee konden ongewenste situaties vrijwel overal worden voorkomen.

OPSJ.

De zusterorganisatie van het ANJV, de Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd (OPSJ), sloot haar program voor 1957 af met het 6e congres, dat na een zeer korte en ontoereikende periode van voorbereiding op 21 en 22 december in Amsterdam werd gehouden. De ledenwerfcampagne - de belangrijkste taak der organisatie aan de vooravond van het congres - was tot dusver gunstig verlopen, zo werd verklaard.

De voornaamste organisatorische beslissing van het congres was de benoeming van B.J. de Boo - eerst sedert juli 1957 landelijk secretaris der OPSJ - tot voorzitter van deze jongerenorganisatie.

* * *

Vakbeweging.

Zwakke plek in organisatie EVC.

Het Verbondsbestuur der EVC heeft in 1957 het getal zijner landelijke propagandisten aanzienlijk gereduceerd, hetgeen mede een verzwakking van het organisatorisch verband tot gevolg heeft gehad. Teneinde de daardoor ontstane bezwaren enigermate te ondervangen wordt nu aan de systematische instelling van rayon-besturen gedacht. Ter uitvoering hiervan zullen echter eerst ledenvergaderingen bijeen moeten worden geroepen.

De kadergids der EVC van 15 december 1957 bevat een artikel van J.F.Reuter over de "versterking van de inwendige organisatie" der Eenheidsvakcentrale. Hij bepleit daarin een verbetering van het contact binnen de bedrijfsbonden en tussen de plaatselijke centrales en het verbondsbestuur. Te dien einde wil de leiding van de EVC, zoals gezegd, overgaan tot het instellen van rayonbesturen, gevormd door de samentrekking van plaatselijke afdelingen.

Wat Reuter niet in het aangehaalde artikel vermeldt, is het feit dat het plan tot instelling van rayon-besturen als noodmaatregel moet worden gezien, Ettelijke afdelingen van EVC-bonden zijn namelijk verlopen; ze hebben geen plaatselijk bestuur, tengevolge waarvan zij geen enkele activiteit meer ontplooiën en soms ook de contributie-inning is achterop geraakt. De EVC beschikt op al die plaatsen niet over voldoende kader om voor de onderscheiden bonden opnieuw voltallige besturen te formeren; bovendien hebben de hoofdbesturen der bonden te weinig vrijgesteld in dienst om genoegzaam contact met alle plaatselijke afdelingen te onderhouden.

Mede als uitvloeisel van het tekort aan betaalde krachten werd het verbondsbestuur der EVC, dat uit 14 leden bestond, in januari 1957 uitgebreid met een vijftal hoofdbestuurders van de bedrijfsbonden van welke geen lid in het verbondsbestuur zitting had. Met deze uitbreiding werd bereikt dat de betreffende bonden sneller uit de eerste hand konden worden geïnformeerd over beslissingen die in de verbondsbestuursvergaderingen waren genomen.

De EVC is medio 1957 opnieuw met een ledenwerf-campagne begonnen, die tot dusverre weinig resultaat opleverde. Naar buiten wordt getracht de indruk de vestigen als zouden in het 2e halfjaar 1957

ettelijke honderden nieuwe leden zijn ingeschreven. Vermoedelijk beweegt het ledental zich echter nog steeds in dalende lijn.

Drie EVC-bonden congresseerden.

Drie vakbonden, aangesloten bij de Eenheids Vak Centrale hadden voor ultimo 1956 het 4de statutaire congres op hun werk-program staan.

Onder druk van de reactie in Nederland op het Sowjet-Russische optreden in Hongarije besloot de EVC echter de 3 congressen naar een latere datum te verschuiven.

Dienovereenkomstig werden deze in de maand maart 1957 gehouden, namelijk:

van "De Metaal" op 23 en 24 maart te Amsterdam;

van de "BLZ" op 23 en 24 maart te Groningen; en

van "De ATEK" op 30 en 31 maart te Enschede.

Op vakbondspolitiek-terrein brachten deze tweedaagse bijeenkomsten weinig nieuws.

De geformuleerde sociaal-economische desiderata, opgenomen in opgestelde actieprogramma's voor de komende congresperiode, waren voor alle drie bonden vrijwel gelijklopend. Hier en daar waren deze uiteraard wel aangepast aan het speciale karakter van de desbetreffende bedrijfstak.

Zo besteedde "De ATEK" vrij veel aandacht aan het probleem van de werkende vrouw, juist omdat in de textielbranche een groot aantal vrouwen werkzaam is.

In de bestaande samenstelling der bestuurscolleges deden zich - behoudens een enkele uitzondering - geen wijzigingen voor.

Het meeste opzien wakte wel het niet terugkeren in het hoofdbestuur van "De Metaal" van Frans Brandse. Tot aan het congres had hij als landelijk functionaris voor de bond zeer verdienstelijk werk verricht. Brandse moest zijn vakbondsfunctie neerleggen door het vervullen van een functie in het dagelijks bestuur der CPN. (F. Brandse, alias van Francisco DIAZ BAUSTE, geb. Rotterdam 17-4-1917, wonende te Rotterdam, statenloos).

Loonconferenties.

In de laatste maanden van 1957 heeft de EVC zich bezig gehouden met het voorbereiden en organiseren van "loonconferenties", bedoeld om - op basis van kritiek op de bestedingsbeperking - contact te verkrijgen -

krijgen met anders- en ongeorganiseerden. Een dergelijke bijeenkomst te Enschede op 2 november jl. werd reeds in maandoverzicht no. 11 vermeld. Te Amsterdam belegde de plaatselijke centrale der EVC een doorplm. 200 personen bezochte samenkomst van deze aard, aangeduid als "vakverenigingsconferentie". Als propaganda was tevoren bij diverse bedrijven een speciaal nummer van het EVC-orgaan "Werkend Nederland" verspreid, voor deze gelegenheid "Werkend Amsterdam" genoemd.

Op de conferentie hebben zich na de inleiding van de algemeen penningmeester R. SMID vnl. bekende EVC-ers in de discussie gemengd.

Eenheidstactiek.

Ter gelegenheid van het in augustus 1957 herdachte 50-jarig bestaan van de Sowjet-Russische vakbeweging werd in de communistische pers nog eens in historisch perspectief het belang van de eenheidstactiek belicht. De EVC blijft dan ook op dit aambeeld hameren, zonder dat zij hier overigens in de laatste jaren enig resultaat mee heeft geboekt. Meermalen doet de EVC pogingen om tot de oprichting van "actie-comité's" te geraken. Nimmer wordt daarbij nagelaten te verkondigen - gewoonlijk in strijd met de waarheid - dat daarvan ook leden van een of meer erkende vakverenigingen deel uitmaken. Uiteraard wordt met behulp van deze tactiek geprobeerd om een wig te drijven tussen leden en besturen der bonafide vakbonden en het gebruikelijke overleg van laatstgenoemden met de werkgevers in een verdacht licht te stellen.

De eenheidstactiek was er in vorige jaren nadrukkelijk op gericht om via "eenheid van actie" de "eenheid van organisatie" met het NVV te verkrijgen, met de bedoeling in dit vakverbond de leiding te veroveren en het NVV in communistisch vaarwater te brengen. Daar de communistische leiders inzagen dat dit doel in de gegeven omstandigheden niet voor verwezenlijking vatbaar is en op zelfmoord van de communistische vakbeweging zou uitlopen, was de kwestie van eventuele opheffing der EVC weer sedert enige tijd op de achtergrond geraakt.

De zaak is echter vrij abrupt opnieuw voor het voetlicht gebracht door de plaatsvervangende secretaris der CPN, H. Verhey, die blijkens "De Waarheid" van 29 november, op een verkiezingsconferentie der CPN heeft verklaard dat de vakbeweging in Nederland het NVV met zijn half miljoen leden is. De EVC, die volgens Verhey geen doel op

zichzelf is, staat nog buiten het NVV, maar dat moet een tijdelijk verschijnsel zijn.

Deze uitspraak van CPN-zijde heeft in EVC-kringen veel be-
roering verwekt. Zij wordt opgevat als een nieuw bewijs voor een
ontoelaatbare openlijke inmenging van de CPN in de zaken van de
EVC.

Stakingen van enige omvang vonden in 1957 niet plaats. Slechts
in enkele kleinere arbeidsconflicten die zich dit jaar hebben voorge-
daan, was de agitatie van de EVC de direct aanwijsbare oorzaak.

EVC-invloed in de bedrijven.

Ten aanzien van de positie, die de EVC in 1957 in de bedrijven
heeft ingenomen dient in het algemeen te worden geconstateerd, dat
deze communistische vakcentrale een jaar van vruchteloos pogen heeft
doorgemaakt. De metaalindustrie uitgezonderd had zij in andere be-
drijfstakingen dermate geringe invloed, dat het bij pogingen is geble-
ven om uit de heersende ontevredenheid onder de arbeiders politieke
munt te slaan. Men vermocht zelfs de verslechterde economische voor-
uitzichten en de daaruit voortgekomen bestedingsbeperking niet dus-
danig te hanteren dat het tot een tastbaar verzet van de werkers kwam.

Alle EVC agitatie op dit terrein faalde.

Ter nadere adstructie kunnen deze voorbeelden dienen:

1. Over de bestaande loon- en arbeidsvoorwaarden heerste in het
Staatsmijnbedrijf in Limburg onder de mijnwerkers een ontevreden
stemming, die zich begin april in een lang zaam-actie manifesteer-
de. Tevergeefs probeerden EVC-functionarissen ter plaatse de mijn-
arbeiders tot nog meer activiteit en zelfs tot staking aan te spo-
ren.
2. In juli heerste ontstemming onder textielarbeiders over uitstel
van betaling van een deel der vakantie-toeslag tot de Kerstdagen.
In de textielbedrijven was de invloed van de EVC zo onbeduidend,
dat het haar niet is gelukt deze textielarbeiders tot enig actief
protest te brengen.
3. De Regering weigerde tot ontevredenheid van het N.S.-personeel,
in november haar goedkeuring aan voorstellen tot wijziging van
het "Reglement Dienst Voorwaarden" bij de Nederlandse Spoorwegen.
De EVC heeft ook hier weer vergeefs getracht een demonstratie te
organiseren.

In dit licht gezien bleken de uitslagen van enkele verkiezingen - hoofdzakelijk in Amsterdamse bedrijven - toch nog voor de EVC opvallend gunstig te zijn. In vergelijking met vorige jaren wist de EVC haar positie nagenoeg onveranderd te behouden.

Mocht de hiervoren gereleveerde algemene materiële verschraling annex de bestedingsbeperking dan al geen motor voor daadwerkelijke actie zijn geworden, zeker is, dat vele bedrijfsarbeiders via de ondernemingsraad-verkiezingen van hun ontevredenheid hebben blijk gegeven door het uitbrengen van hun stem op de EVC-eenheidslijst.

Ook vele om "Hongarije" of andere oorzaken uitgetreden EVC-ers hebben zich onder de huidige omstandigheden waarschijnlijk toch door de EVC - propaganda en de pamflettenactie in de bedrijven laten beïnvloeden. De communistische vakcentrale oogste via de bedrijfsstembus dus wel protesten, maar geen stakingen.

De verhouding tussen de EVC en de CPN.

In M.O. no. 4 van dit jaar werd reeds gewezen op spanningen tussen het verbondsbestuur der EVC en het partijbestuur van de CPN. Deze spanningen zijn in de loop van 1957 nog toegenomen en hebben mede geleid tot conflicten in de boezem van het partijbestuur der CPN, zoals voorgaand in dit overzicht beschreven.

Tijdens een op 14 september 1957 in Amsterdam gehouden hoofdbesturenvergadering legde Reuter een verklaring af (opgenomen in "De Waarheid" van 16 september) als verweer tegen een door enkele dagbladen gegeven voorstelling van zaken omtrent onenigheid in het partijbestuur der CPN, waarvan enige vooraanstaande EVC-bestuurders deel uitmaken. Hij verzekerde dat de EVC zich niet met de interne aangelegenheden van welke partij ook kon bezighouden en omgekeerd geen enkele politieke partij zich met de EVC heeft te bemoeien. Deze verklaring heeft in de communistische gelederen kennelijk tot misverstand en wijving aanleiding gegeven. In "De Waarheid" van 11 november gaf Reuter een vrij uitvoerige toelichting op de verhouding EVC-CPN. Hij stelt o.m. dat kiezen voor de EVC nog niet kiezen voor de CPN betekent. Langs een kronkelredenering komt hij echter toch tot een vereenzelviging van partij en communistische vakbeweging. Hij verzekerde namelijk dat het EVC-lid door zijn strijd tegen de gevolgen van het kapitalisme ook leert strijden tegen het stelsel als zodanig, een strijd welke hij als specifieke taak van de CPN ziet.

In de loop van 1957 is duidelijk aan het licht gekomen, dat de voornaamste EVC-bestuurders - bijna allen (bestuurs)lid CPN - voldoende armslag en organisatorische zelfstandigheid ten opzichte van de CPN verlangen om een eigen competentie te bezitten en hun activiteit naar de eisen van de praktijk te richten.

Dit standpunt - vooral door de algemeen secretaris B.Brandsen met grote heftigheid verdedigd - is er mede oorzaak van geweest dat de bom tenslotte is gebarsten. "De Waarheid" van 10-12-57 publiceerde een resolutie van het partijbestuur waarin wordt medegedeeld, dat Brandsen uit het partijbestuur is getreden. De resolutie vormt een aaneenschakeling van aantijgingen aan zijn adres. Zo zou Paul de Groot c.s. zijn pessimistische inzichten in de strijd van de arbeidersklasse hebben bestreden en wordt Brandsen van "beginselloos gewroet" beticht.

In een beschouwing in hetzelfde nummer van "De Waarheid" schrijft de plv. secretaris van de CPN, H.Verhey, dat Brandsen zijn verschillen met de meerderheid van het partijbestuur boven de klasstellingen met de reactie plaatste. Aldus doende had Brandsen tegen het beginsel van het democratisch-centralisme gezondigd.

Het verbondsbestuur der EVC schijnt niet van plan het hierbij te laten zitten. In EVC-kringen tonen velen zich geschokt en vertoewd over hetgeen Brandsen door de CPN ten laste is gelegd. Na de publicatie van de bewuste resolutie op 10 december kwam het verbondsbestuur van de EVC reeds enige malen bijeen teneinde zich over zijn houding te beraden.

Hierbij dient gereleveerd te worden dat Brandsen in oktober 1957 is herkozen als vice-voorzitter van het WVV. Hij zal stellig niet nalaten in dit conflict steun bij Praag te zoeken. Zoals uit het volgende blijkt zijn de banden tussen de EVC en het WVV - en ook met de Sowjet-Russische vakbeweging - in het afgelopen jaar nauwer aangehaald.

Internationale contacten.

a. Met het WVV.

De contacten van de EVC met het WVV zijn in 1957 vrij intensief geweest, mede gelet op de navolgende korte recapitulatie.

4 en 5 januari 1957: Hongarije-conferentie bijeengeropen door het secretariaat van het WVV te Praag. Namens de EVC bezocht door

W. Hartog.

29 januari - 1 februari: Executief comité van het WVV vergaderde te Praag. J.F. Reuter nam hieraan deel.

Het Executief comité van het WVV vergaderde opnieuw in juli te Moskou, waarbij R.Smid aanwezig was. Laatstgenoemde nam voorts in september deel aan de bijeenkomst te Praag van de financiële contrôle-commissie uit het WVV.

Tenslotte werd van 4 tot 15 oktober te Leipzig het 4e WVV-congres gehouden. De EVC was vertegenwoordigd door een delegatie van 12 man.

Naar de volgende bijeenkomsten van de bij het WVV aangesloten vakverenigingsinternationales werden EVC-bestuurders afgevaardigd:

april	1957	VVI/Textiel	Praag	aantal delegatie leden	1
april		VVI/Metaal	Genua		1
mei		VVI/Transport	Boekarest		6
mei		VVI/Chemie	Praag		1
november		VVI/Transport	Straatsburg		2
december		VVI/Voeding	Sofia		1
december		VVI/Metaal	Moskou		1

In de contacten tussen EVC en VVI's is overigens niet alleen sprake geweest van een éénrichtingverkeer. Een drietal secretarissen-generaal van Vakverenigingsinternationales bezocht Nederland en nam contact op met de overeenkomstige bedrijfsbonden der EVC. Dit waren: M. Bras van de VVI/Metaal (in maart 1957); G. Vanhaute van de VVI/Voedsel etc. (in september 1957) en R. Avila van de VVI/Transport (in december 1957).

b. Via buitenlandse reizen.

Het aantal reizen door EVC-ers gemaakt naar landen achter het IJzeren Gordijn, is in 1957 vergeleken met vorige jaren, eveneens groot geweest. In meerdere gevallen strekten deze reizen zich tot de Sowjet-Unie uit, namelijk ter bijwoning van de 1 mei-feesten in Moskou (met een 5 man sterke delegatie) en voor de herdenking van het 40-jarig bestaan der Sowjet-Unie (ter bijwoning waarvan een EVC-afvaardiging van 3 personen was geïnviteerd). Voorts heeft een uit 5 ABWB-ers bestaande delegatie van bouwvakarbeiders

in augustus 1957 een reis naar de Sowjet-Unie gemaakt.

Hongarije werd begin februari 1957 bezocht door J.F. Reuter en 3 andere EVC-ers. In de meeste hoofdsteden van de landen achter het IJzeren Gordijn waren EVC-ers bij de 1-mei-festiviteiten aanwezig.

De EVC vaardigde voorts een bestuurder af naar communistische vakbondscongressen in Parijs, Sofia en Boekarest.

Polen werd in april bezocht door de voorzitter van de EVC/Metaal en in september door de 5 man sterke delegatie van personeel der Nederlandse Spoorwegen (leden der ABV).

Een 10-tal EVC-bestuurders, vergezeld van hun echtgenoten, bracht in juli en augustus een vakantie van enkele weken in Oost-Europese landen door.

Uit de bovenstaande opsomming valt af te leiden dat de verbindingen tussen de communistische vakbeweging in Nederland en de machthebbers achter het IJzeren Gordijn dit jaar zijn geïntensifieerd.

De arbeidsvrede in Nederland.

De dzz. gegeven maandelijks Overzichten der Stakingen konden er in het afgelopen jaar wederom op duiden, dat Nederland verschoond bleef van ernstige stoornissen in het productie-proces.

Blijkens een publicatie van het Ministerie van Economische Zaken was 1957 een jaar van ongekende arbeidsvrede. Het aantal geschillen, dat tot werkstaking leidde, bedroeg 37, hetgeen nog 3 minder is dan het tot dusver geregistreerde laagste aantal van het jaar 1952. In 1956 waren er in het geheel 213.000 verloren arbeidsdagen.

In 1957 gingen totaal 7.200 arbeidsdagen verloren, minder dan een vierde van het laagste, na de oorlog voorgekomen aantal, dat in 1953 op 30.000 werd besomd.

* * *

HOOFDSTUK III - OVERIGE GROEPERINGEN.

Algemeen.

Het jaar 1957 bracht in het "links-socialistische" kamp de vrijwel geruisloze verdwijning van de Socialistische Unie (S.U.) en aanschouwde de oprichting van de Pacifistisch Socialistische Partij (P.S.P.).

De Vredesbeweging "De Derde Weg" maakte ondanks een in het Westen waarneembare kentering in het politieke klimaat organisatorisch een moeilijk jaar door.

De "rechts-extreme" kringen, klein en voor een deel zich nog vastklappend aan de nationaal-socialistische wereldbeschouwing, bleven zich onthouden van openlijke politieke activiteit.

Socialistische Unie. (S.U.)

In haar pogingen om een "opmars van het principiële socialisme" te bevorderen had de leiding van de Socialistische Unie, zoals bekend, in 1956 toenadering gezocht tot de CPN, een manoeuvre die op niets uitliep. Nadien werd in het eerste halfjaar van 1957 contact gezocht met de P.v.d.A., een binnen de leiding van de Socialistische Unie omstreden initiatief, dat eveneens tot niets leidde.

In juni 1957 hebben S.U.-voorzitter Carlos Pronk met enkele andere bestuursleden (een minderheid) bedankt voor het lidmaatschap. Pronk motiveerde daarbij zijn bezwaar tegen de eenzijdige ontwapeningspolitiek van de Socialistische Unie, die vooral na het gebeuren in Hongarije z.i. niet te verantwoorden was.

De meerderheid van het partijbestuur der Socialistische Unie heeft in het tweede halfjaar een oplossing van de in het bestuur gerezen tegenstellingen gezocht door het toetreden tot de Pacifistisch Socialistische Partij.

Pacifistisch Socialistische Partij (P.S.P.)

Deze partij werd 26/27 januari 1957 voornamelijk op initiatief van Ir. H.J. van Steenis opgericht. De P.S.P. verklaarde o.m. te ijveren voor nationale en internationale ontwapening, het richten van de produktie uitsluitend op de bevrediging van de behoeften en

de democratisering van het bedrijfsleven.

De indruk bestaat, dat in deze partij het voornaamste accent valt op het pacifisme (directe afschaffing van de dienstplicht, ontwapening, uittreden uit de NAVO).

De P.S.P. toonde in haar bestaan van bijna een jaar wel een zekere groei, doch heeft momenteel nog geen 1000 leden.

Haar aanhang recruteert zij uit de kringen van de vredesbeweging "De Derde Weg", Kerk en Vrede, de A.N.V.A. en de Wereldfederalisten. Ook een aantal voormalige leden van de S.U. was inmiddels tot de P.S.P. toegetreden.

Eind 1957 achtte de meerderheid van het partijbestuur van de voormalige Socialistische Unie blijkbaar eveneens het moment gekomen om zich bij de P.S.P. te melden voor het lidmaatschap.

In een extra-nummer van het P.S.P.-orgaan "Bevrijding" (Oudjaar 1957, 1e jaargang no.11) werd een verklaring hunnerzijds afgedrukt, waarin het toetreden wordt gemotiveerd.

De vijf ondertekenaars van deze verklaring zijn: G.J.Heersink, W.v.d.Linden, W.H.P. Meijer, C.Th.Rigters en G.Roorda.

De ondertekenaars menen dat juist de gebeurtenissen van november 1956 in Hongarije en in het Midden-Oosten de ontzaglijke gevaren en de feitelijke onmacht van de bewapeningspolitiek sterker dan ooit bevestigen en dat derhalve afwijzing van militaire blokvorming en van machtspolitiek in het algemeen richtsnoer dient te zijn en te blijven voor elke socialistische en menselijke politiek.

Ten aanzien van de meest fundamentele en urgente vraagstukken bestaat, volgens de ondertekenaars, geen of weinig verschil van mening tussen hen en de P.S.P., die een jonge partij is. Bij de verdere uitbouw van de P.S.P. kan h.i. de oude beginselverklaring van de Socialistische Unie nuttige diensten bewijzen. Het toetreden van betrokkenen was, zo verklaarden zij verder, door de P.S.P. gewaardeerd als een principiële versterking.

De verklaring eindigt met een opwekking aan oud-leden, abonnees en sympathiserenden van de vroegere S.U. om eveneens de stap in de P.S.P. te doen".

Of dit de toch al heterogene PSP aaninnerlijke samenhang zal doen winnen valt te betwijfelen. Het is geenszins onmogelijk dat het toetreden van de groep Roorda c.s. een accentverlegging van het pacifisme naar het marxistische socialisme zal inhouden.

In het voorgaand vermelde oudejaarsnummer van "Bevrijding" is plaats ingeruimd aan een verklaring van prof. dr. N.A. Donkersloot, waarin dit voormalige lid van de S.D.A.P. en de P.v.d.A. eveneens zijn toetreden tot de P.S.P. motiveert.

Donkersloot zegt daartoe te zijn gekomen omdat de z.i. in de P.v.d.A. aan het principiële en integrale pacifisme toekomende plaats door het partijbestuur principieel werd afgewezen. Hij memoreert hierbij de eveneens afwijzende houding van de P.v.d.A. tegenover de poging tot samenwerking, uitgaande van de actiegroep op anti-militaristische en socialistische grondslag, die voorafging aan de oprichting van de Pacifistisch Socialistische Partij (P.S.P.)

"De Derde Weg".

In januari 1957 was het vijf jaar geleden dat deze vredesbeweging voor het eerst in de openbaarheid trad.

Als grondgedachte voor haar activiteiten gelden nog steeds de volgende:

1. Verwerping van het geweld als middel tot beslechting van geschillen;
2. Geen binding aan machtsblokken;
3. De noodzaak van een radicaal-maatschappelijke structuur-verandering.

De beide eerste punten duiden - door de in negatieve zin gestelde bewoordingen - reeds enigszins op de moeilijkheid van "De Derde Weg" om haar streven in positieve zin te formuleren.

Ter beëindiging van de voortdurende koude oorlog en ter verijdeling van het gevaar van een "hete oorlog" propageert "De Derde Weg" overleg en pogingen tot het uiterste om met het communistische blok tot overeenstemming te komen.

Desalniettemin toont "De Derde Weg", en meer in het bijzonder haar voorzitter Dr. O. Noordenbos, een open oog te hebben voor de aard van het communistische regiem. Uit artikelen van zijn hand en ook anderszins is zulks wel gebleken.

Desondanks stelt deze vredesbeweging zich op het standpunt dat de vrede alleen gediend kan worden door een voortdurend voeling houden met het communistische blok. Reeds meermalen werd geconstateerd, dat "De Derde Weg" er niet in geslaagd is onder brede lagen der bevolking in Nederland voor haar streven belangstelling te wekken.

Mogelijk heeft dit geleid tot de verslapping van de activiteit in het afgelopen jaar en een zekere moeheid, die "De Derde Weg" zelf in haar gelederen zegt waar te nemen.

Ook de eerder reeds gemelde precaire financiële positie (zie M.O. 11) die zelfs het voortbestaan van de vereniging en het orgaan bedreigt, had een remmende invloed op de activiteit van deze beweging. Mocht "De Derde Weg" al verwachtingen hebben gekoesterd t.o.v. de voorgestelde samensmelting van haar orgaan met het ANVA-orgaan "Vredesactie", dan is zij ook in dit opzicht teleurgesteld.

De algemene vergadering van de ANVA verwierp immers op 23 november de voorgestelde fusering, al werd dan besloten hieromtrent nog nader overleg te plegen. Op deze beslissing is mede van invloed geweest de overweging, dat men "De Derde Weg" te "politiek" vindt. De ANVA, zo werd betoogd, wenst echter niet aan politiek te doen maar zich strikt te beperken tot haar anti-militaristische taak.

Activiteit van oud-politieke delinquenten.

Openlijke politieke activiteit van deze groep werd in het afgelopen jaar vrijwel niet geconstateerd. De oorzaken hiervan zijn deels het gevolg van de in die kringen heersende beduchtheid om in een politiek avontuur te worden gesleept, deels het gevolg van onverschilligheid. Van belang is tevens dat de nog nationaal-socialistisch voelenden hier te lande niet behoeven te rekenen op versterking van hun gelederen uit de kringen van jongeren.

Zo doende blijft de activiteit op dit gebied in Nederland beperkt tot een vrij kleine kring van dezelfde personen, waarvan sommigen (met name de voormalige hoogleraar Dr. T. Goedewaagen) op gezette tijden over de oostgrens van Nederland wippen om met oude geestverwanten voeling te houden.

Paul van Tienen.

Tot deze nao-nazistische kring dient zeker te worden gerekend de bekende Paul van Tienen. Ondanks de mislukking van het NESB-experiment en het daarop gevolgde échec van de Nederlandse Oppositie Unie (NOU), welke laatste mede door hem werd gesteund, behoort een hernieuwd optreden zijnerzijds in de politieke arena niet tot de onmogelijkheden.

Hij zou zich daarbij kunnen laten adviseren door een kleine kern van politiek beter geschoolde geestverwanten, die zelf niet in de openbaarheid wensen te treden, zoals in het verleden al kon worden geconstateerd.

"Nederlands Archief der Conservatieve Revolutie".

De eerste aflevering van een nieuwe uitgave onder de hierboven vermelde naam, verscheen als voortzetting van het "Sociaal Weekblad" voor het eerst op 1 mei 1957. Ook deze nieuwe uitgave staat onder de verantwoordelijkheid van genoemde Van Tienen. Dit blad heeft ten doel: het verzamelen van documenten betreffende het streven naar "nationale restauratie en de reactie daartegen".

Enige onderwerpen hierin behandeld zijn o.a. "Het proces Mussert, de verdediging van zijn beleid" en "De strijd tegen geschiedvervalsing". In het laatst vermelde artikel wordt een poging gedaan de NSB en haar leider Mussert van blaam te zuiveren.

Aangenomen mag worden, dat Van Tienen zich voor het samenstellen van laatstgenoemde beschouwing de medewerking heeft kunnen verzekeren van Mr. J.H. Carp, die in de NSB-periode verschillende belangrijke posities bekleedde, doch er thans de voorkeur aan geeft niet (of nog niet) in de openbaarheid te treden.

De "Hinag".

Deze hulporganisatie van en voor oud-politieke delinquenten trok in het afgelopen jaar enkele malen de aandacht door haar optreden in het openbaar. Haar activiteit geniet steeds de bijzondere aandacht van het CPN-dagblad "De Waarheid". De activiteit van de Hinag is voor deze krant nog steeds een welkome aanleiding om tegen de haars inziens nog dreigende opleving van het nationaal-socialisme te ageren en de Regering tevens "passiviteit" terzake te verwijten.

Zulks was onder meer het geval n.a.v. een door de "Hinag" in de zomer van 1957 georganiseerde autotocht voor invaliden, "De Waarheid" gewaagde daarbij van "deze uit West-Duitsland gefinancierde organisatie van oud-SS-ers". De "Hinag" heeft overigens niet verzwegen dat er banden bestaan met de overeenkomstige Duitse organisatie "Hiag" (de organisatie van oud-SS-ers).

Er is tot dusver geen reden om aan te nemen dat deze binding een politiek karakter draagt of verder gaat dan een samenwerking op het gebied van zorg voor invaliden, opsporen van vermisten e.d. Een feit is evenwel dat onder de Kinag-leden de voormalige SS-geest nog leeft en door "intieme" bijeenkomsten levend wordt gehouden. Het bestuur blijft zich echter keren tegen het bedrijven van politiek.

Revolutionair Communistische Partij (RCP) en 4e Internationale.

RCP.

Door hun zeer geringe aantal blijft de activiteit van de Trotskisten in Nederland zeer beperkt. De in 1952 door het 3e wereldcongres der 4e Internationale genomen beslissing tot het voeren van een sterker geaccentueerde "massa-politiek", betekende voor de Nederlandse sectie der RCP een poging tot verankering in de "reformistische" P.v.d.A. en het NVV.

De resultaten van deze "intrede politiek" hebben niet aan de verwachting voldaan. Alleen kon een zekere machtspositie in het "Sociaal-Democratisch Centrum van leden der P.v.d.A." (S.D.C.) worden veroverd.

In het dagelijks bestuur hiervan hebben vooraanstaande RCP-ers zitting resp. als voorzitter en secretaris-penningmeester. Deze bestuursleden, nl. Drs.Th. van Tijn en H.H.Drenth, bekleden ook resp. de functies van hoofdredacteur en redacteur in het orgaan van het SDG "Socialistisch Perspectief", dat zegt te ijveren voor "een linksere koers van de Socialistische Partij van Nederland".

Feitelijk is de binding aan de 4e Internationale het enige aspect dat aan het optreden van de RCP in Nederland nog politieke betekenis verleent. Als uitvloeisel daarvan kan worden gezien het verschijnen van het tweemaandelijks blad "De Internationale" Nederlands orgaan van de 4e Internationale. In dit periodiek wordt herhaaldelijk stelling genomen tegen het reformisme en tegen de "stalinistische ontaarding van de Communistische Internationale en de Communistische Partijen".

4e Internationale.

Deze hield van 2 tot 9 oktober in Italië haar 5e Wereldcongres. Volgens "De Internationale" waren daar meer dan 100 afgevaardigden en "broederlijke waarnemers", afkomstig uit 25 landen van alle wereld-

delen, aanwezig.

Na afloop van het congres werd een communiqué uitgegeven, aan het slot waarvan is gesproken over de hergroepering van de internationale communistische voorhoede op nieuwe ideologische grondslagen, alsmede over de afrekening met het ondergaande stalinisme.

De tekst werd gepubliceerd in "De Internationale" en mede in "La Vérité des travailleurs" van de Franse sectie "Parti communiste internationaliste". Het communiqué bleek mede te zijn ondertekend door de Nederlander Sal (Salomon) Santen.

* * *

HOOFDSTUK IV - ACTIVITEITEN VAN INDONESIËRS, SURINAMERS, CHINEZEN enz.

Met een terugblik op 1957 kan worden opgemerkt, dat bij herhaling bleek van ongerustheid onder in Nederland vertoevende Indonesiërs over de situatie in het geboorteland. Het verenigingsleven vertoonde in dit verband echter geen bijzondere aspecten tot tegen het einde van 1957, waarover hierna een enkele opmerking.

Studenten.

Het was de Indonesische studentenvereniging "Persatuan Peladjar Indonesia" (P.P.I.) te Amsterdam die getracht heeft met andere Indonesische verenigingen een delegatie te zenden naar het te Moskou gehouden 6e Wereldjeugdfestival. De gezochte medewerking werd echter niet verkregen. Enkele P.P.I.-ers gingen individueel. Verder organiseerde de vereniging een conferentie te Woudschoten welke zich echter niet op politiek terrein bewoog. Tegen het einde van het afgelopen jaar hield de P.P.I. haar jaarlijks congres, ditmaal te Delft. De belangstelling der leden in het verenigingsleven bleek teruggelopen te zijn.

P.I.-activiteiten.

De communistische "Perhimpunan Indonesia" te Amsterdam ontwikkelde ook activiteit voor deelname aan het Wereld-Jeugdfestival en verder trok zij de aandacht door aan de Indonesische studenten in Nederland in extenso toe te zenden de redevoering van Ir. Sukarno, met zijn conceptie voor een nieuwe vorm van bewind in Indonesië. In het verenigingsorgaan "Indonesia Merdeka", dat weer enige tijd niet was verschenen, vond de Suez-kwestie behandeling, gezien door communistisch oog.

Verder is in de Indonesische samenleving in 1957 de stichting van de "Republiek Indonesia" herdacht (17 augustus).

De anti-Nederlandse Campagne.

In de laatste maanden van het afgelopen jaar deden de gebeurtenissen in Indonesië verwachten, dat er een climax moest komen in de anti-Nederlandse hetze. Zij was weer opgelaaid nadat in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het standpunt van Indonesië met

betrekking tot de soevereiniteit over Nieuw-Guinea geen genoegzame steun had verkregen. Spoedig achtten de communistische vakbonden op Java de situatie geschikt om eigenmachtig in te grijpen door Nederlandse bedrijven in bezit te nemen. Het was aanstonds duidelijk, dat de Indonesische regering de situatie niet meer in handen had. De harentwege gestimuleerde anti-Nederlandse activiteiten hebben in feite uiteindelijk vrij spel gelaten aan de communisten, die er gretig gebruik van gemaakt hebben om een chaos te scheppen.

De "onvoltooid" revolutie.

De communistische leiders in Indonesië blijven zichzelf zien als de spitsafbijters in de revolutie en beschouwen die als geenszins beëindigd, omdat Nederland op economisch gebied nog een te grote invloed heeft en omdat Nederlands Nieuw-Guinea (West-Irian) nog steeds geen gebied van de Republiek Indonesia is.

Aidit, de secretaris-generaal van de communistische vakcentrale SOBSI, heeft onlangs in een in de Sowjetpers verschenen artikel weer het standpunt verkondigd, dat de communistische partijen in het Oosten in het algemeen - en wat Indonesië betreft de Partai Komunis Indonesia (P.K.I.) in het bijzonder - leiding of richting gevend zijn in de nationale bevrijdings- of onafhankelijkheidsbeweging. In het CPN-blad "De Waarheid" is de P.K.I. ook steeds aangemerkt als de avant garde in de niet voleindigde revolutie tegen het Nederlandse imperialisme. De P.K.I. heeft daarbij de weg gekozen van - wat Aidit noemt - de vredelievende parlementaire samenwerking als beste overgangsvorm naar een volksdemocratisch stelsel, gepaard gaande met de mobilisering van de agrarische bevolking als een taak van de eerste orde. De belangrijkste taak van de Indonesische communisten - aldus weer Aidit in zijn vorenvermelde artikel - is de toepassing van de algemene beginselen van het marxisme-leninisme "onder de concrete voorwaarden geschapen door de Indonesische revolutie". Maar welke woorden er ook gebruikt worden, het doel van de Indonesische communistische beweging is sedert haar oprichting steeds onveranderd gebleven: de vorming van een volksdemocratische republiek.

Indonesische reacties in Nederland.

In verband met de gebeurtenissen in Indonesië kwamen in Nederland alleen reacties van de zijde der Indonesische verenigingen. Besprekingen zijn gehouden met de Indonesische Vertegenwoordiger in Den Haag wat resulteerde in de oprichting van een comité. Dit zal contact onderhouden met de Vertegenwoordiger teneinde geregeld op de hoogte te blijven van de situatie in het geboorteland. Op instigatie blijkbaar van de Indonesische Vertegenwoordiger zijn in alle plaatsen in Nederland, waar hoger onderwijs wordt gegeven, Indonesische studenten aangewezen tot wie studiegenoten zich eventueel kunnen wenden voor hun persoonlijke belangen. Mogelijk houdt dit verband met de wens der R.I.-regering, dat Indonesiërs Nederland zullen verlaten om elders hun studie voort te zetten. Vernomen werd, dat hiertegen vele bedenkingen rijzen, o.a. omdat men dan bij de studie andere niet beheerste talen zal moeten voeren. Bekend werd, dat Oost-Duitsland zich bereid verklaard heeft aan Indonesiërs studiegelegenheid te geven.

Indonesische studenten zullen wel genoodzaakt zijn - als het moet - Nederland te verlaten. Anderzijds is echter geconstateerd, dat vele Indonesische bedienden in restaurants in Nederland en alhier vertoevende Indonesische handelaren een eventuele opdracht Nederland te verlaten naast zich zullen neerleggen.

Surinamers.

In de Surinaamse samenleving in Nederland vonden enkele gebeurtenissen plaats, die de aandacht trokken. In de vereniging "Wie Eegie Sanie" (Amsterdam) is een oppositiegroep gevormd, die vreest dat de deelname van enkele leden aan het verleden jaar te Moskou gehouden Wereldjeugdfestival de vereniging in discrediet zou brengen. Men wil niet dat de vereniging kan worden beticht van communistische oriëntering.

"Wie Eegie Sanie" bracht bij de voorzitter van de gelijknamige organisatie te Paramaribo een protest uit tegen het feit, dat over de honderd Surinamers naar Nederland zouden gaan als arbeiders bij de Amsterdamse Droogdok Maatschappij. Kort na hun aankomst rees er enige ontevredenheid over voeding enz., waarover het dagblad "De Waarheid" met een wat agitatorische opzet schreef, doch hierbij is het gebleven.

In "Ons Suriname" heeft de communistische oud-voorzitter O.E.G.M.Huiswoud ook een lans gebroken voor bedoelde Surinaamse arbeiders, naar aanleiding waarvan besloten werd dat de vereniging zich hun lot zal aantrekken.

Chinezen.

Vast kwam te staan dat de Chinese diplomatieke vertegenwoordiging in Nederland Chinese propagandafilms afstaat aan de filmdienst van de CPN.

Andermaal vertrok een groepje - ditmaal van drie in Nederland gevestigde Chinezen - voor een oriëntatie- en familiebezoek naar China. De reis, door de vertegenwoordiging van de Chinese Volksrepubliek in Den Haag geregeld, ging ditmaal per trein via Polen en Sowjet-Rusland.

Een achttal nieuwe Chinese restaurants staat op het punt in verschillende plaatsen in Nederland geopend te worden. Reeds eerder is gewezen op het ongewenste van het openen van steeds weer nieuwe Chinese restaurants - mede in verband met een van Chinese zijde tekens naar voren gebracht personeelsgebrek. Door dit tekort worden illegale grensoverschrijdingen gestimuleerd.

Ingevolge een door de in België opgerichte "Association Belgique-Chine" gestimuleerd programma van studentenuitwisseling, zal zeer binnenkort de eerste student uit de Chinese Volksrepubliek in België een universitaire studie volgen. De oprichting van een dergelijke Chinese vriendschapsvereniging in Nederland is door de bekende Prof.Dr.W.F.Wertheim (Amsterdam) na diens terugkeer uit Indonesië en China blijkbaar weer ter hand genomen.

* * *

Stakingen overzicht december 1957

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>	
Fa. Van Wijnen, bouwwerk a/d Vrederustlaan, Den Haag.	Andere loonberekening i.v.m. onvoldoende productie.	NVV en EVC	Regeling inge- trokken.	1.
Fa. W. Zoet & Zoon, Amsterdam.	Ander tariefstelsel.	Geen.	Eisen gedeelte- lijk ingewilligd.	2.
Aannemers Muys en Winter, Den Haag.	Veranderde werkmetho- de in de zgn. "ruw- bouw".	NVV, KAB en CNV. EVC stookte.	Geen.	3.
Rijnlandse Be- ton Mij. te Delft.	Ontslag van 11 beton- vlechters met toe- stemming GAB.	NVV, KAB, CNV en EVC.	Geen.	4.

V
O
L
G
N
O

A G E N D A.

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 25/26 januari '58.	4e Congres ABHM	Amsterdam	EVC
* 1958	5e Congres BNOP	Amsterdam	EVC
1958	Intern. conferentie VVI-Textiel en Kleding.	?	WVV
Voorjaar '58	Europese jeugdconferentie inzake de Duitse eenheid	?	WFDJ
5,6,7 april '58	7e Congres ANJV	?	ANJV
* mei '58	3e Congres VVI-Leder	?	WVV
* mei/juni '58	4e Wereldvrouwencongres.	Wenen (?)	IDVF
juni '58	Wereldvredescongres.	?	WVR
* 27-29 juni '58	3e Congres FIR.	Kopenhagen of Wenen.	FIR
14-20 juli '58	Congres vakbondsjeugd WVV.	Praag.	WVV
* september '58	3e Internationale Beroepsconferentie VVI-Metaal.	Praag.	WVV

* = nieuw c.q. aangevuld.

Chronologische opsomming van enkele fasen in het conflict CPN-EVC
en in het partijbestuur van de CPN.

- augustus 1956 Het partijbestuur laat de "discussie-grondslag" voor het 18e partijcongres het licht zien. Hierin wordt gespeeld met de gedachte de EVC op te heffen.
- 5/7-10-1956 Partij-congres. Veel oppositie tegen gedachte de EVC op te heffen. Het partijbestuur verklaart dat het niet zijn bedoeling is daartoe over te gaan.
- 31/1-1957 Het dagelijks bestuur van de CPN (Paul de Groot cs.) besloot het gebrek aan actie van de EVC tegen de bestedingsbeperking ter onderzoek aan het partijbestuur voor te leggen.
- 20-2-1957 Besprekingen in partijbestuur over deze kwestie.
- 2-3-1957 Vergadering van het districtsbestuur Amsterdam met EVC-bestuurders en leden van bedrijfsgroepen. Spreekbuis van partijbestuur gewaagt van ontevredenheid over inactiviteit van EVC en waarschuwt er voor, dat de arbeiders zelf tot actie zullen overgaan en de EVC links zullen laten liggen.
- april 1957 De bezoldigde bestuurder van de Metaal/EVC, Frans Brandse, tot lid dagelijksbestuur CPN benoemd. Heftig verzet hiertegen van Bertus Brandsen en Frits Reuter.
- mei, juni en juli 1957 Diverse zittingen van het partijbestuur, waarin telkens hevige ruzies losbarsten. Gerben Wagenaar met oppositie tegen Paul de Groot c.s.
- 22 juni 1957 De controverse in het partijbestuur krijgt bekendheid door publicaties daarover in de Nederlandse pers.
- 23/7 en 9/9-1957 Paul de Groot in Moskou. Gewapende vrede in partijbestuur.
- 30/9-1957 Reorganisatie partijleiding. De macht aan partijbestuur ontnomen en in handen van het dagelijks bestuur. Geen leden oppositie in dagelijks bestuur. Gerben Wagenaar van inzicht veranderd.
- 19/10-1957 "Oktoberresolutie" van het partijbestuur gepubliceerd.
- 9-12-1957 Royement van Verreyt gepubliceerd.
- 10-12-1957 Resoluties van het partijbestuur over het aftreden van B. Brandsen en C. Geugjes.